

fuzinarji

Poštnina plačana pri pošti
62390 Ravne na Koroškem

Leto XXX

Ravne na Koroškem, februar 1993

Št. 2

REVIT - še ena priložnost v pravem času?

V časih, ko kaj nujno potrebujemo, rečemo, da bi bilo prepozno celo, če bi zaželeno dobili že včeraj. A kljub vsemu velja, da je boljše pozno kot nikoli.

Danes bi nam zelo koristil REVIT - program razvoja občin, ki so ga velikopotezno predstavili na 1. strateški konferenci 13. in 14. maja 1992 na Rimskem vrelcu (podroben zapis je v lanski 6. številki Informativnega fužinarja).

Namen programa REVIT je bil namreč zelo optimističen: zagotoviti znanje, metode, organizacijo in informacije za izdelavo strateških razvojnih programov, priprava zagona projektov in samo projektno vodenje ter izvajanje. V ospredju naj bi bili projekti, ki bi zagotavljali nove profitne dejavnosti, reševali problem odvečne delovne sile in se gospodarsko vključevali v svetovna tržišča.

Ideja za REVIT je prišla iz Železarne Ravne, saj so se že pred leti ob eni od reorganizacij s pomočjo EPF in nemškega svetovalnega podjetja GABO dokopali do ugotovitve, da je reševanje problemov (predvsem pre-

sežnih delavcev) smiselno zastaviti na višji ravni - kot prenovo občine oziroma regije.

Aprila 1991 je nastala bavarsko-slovenska komisija, v okviru katere so razvili program REVIT; vanj pa so vključili INTERNET, Gesellschaft für Projekt Management iz Nemčije, bavarsko

ministrstvo za gospodarstvo, Univerza v Mariboru in GABO.

Pilotski projekt programa REVIT naj bi se začel v ravenški občini (kot prvi v Sloveniji) že lani poleti, trajal pa naj bi tri leta, ko bi se zamišljeni projekti tudi uresničili. (Pogosto geslo razlagalcev programa je bilo: REVIT gre do konca!)

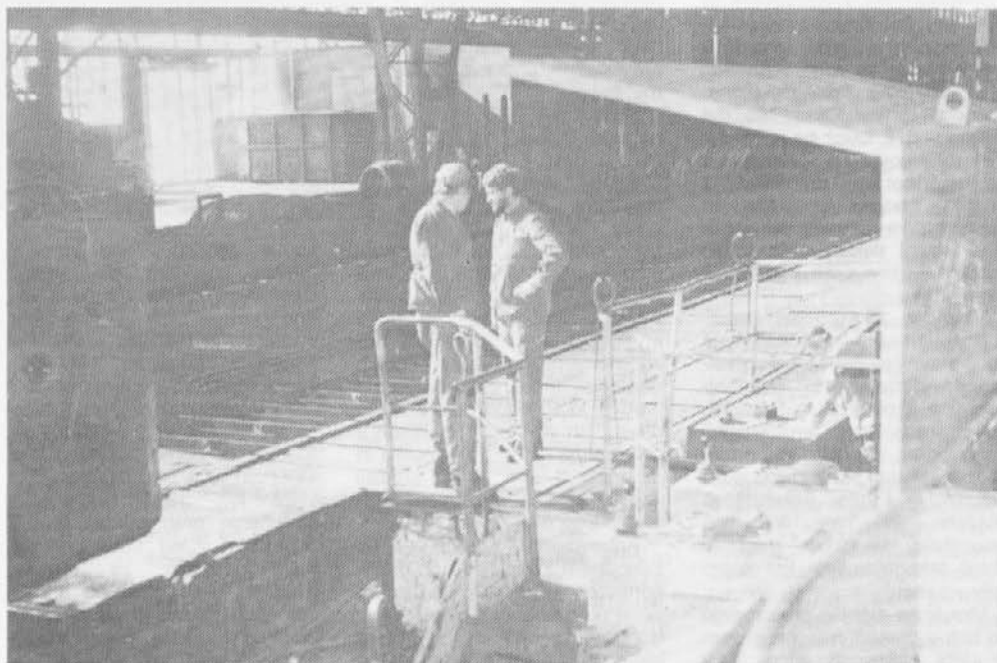
Kazalo je, da se bo REVIT končal, še preden se je sploh začel. Po spomladanskem navdušenju nad perspektivami, ki jih odpira REVIT, je sledil molk, ki so ga pretrgali le posamezni članki, ki so dajali vtis, da se zadeva premika. Na "terenu" pa so že nehali verjeti v druge in so se programov lotili sami.

Revit zdaj oživlja. Dobil je

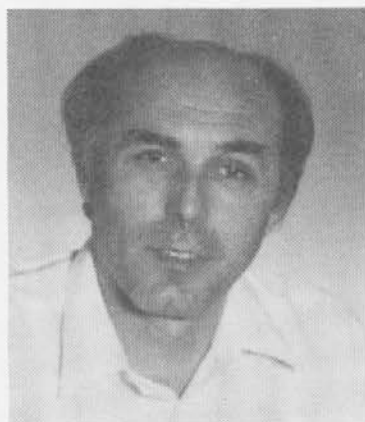
finančno injekcijo, na katero je čakal pol leta! Nedavno je namreč g. Lang, bavarski minister za gospodarstvo, projekt odobril.

Kot je v začetku januarja povedal dr. Hanc, eden od vodij programa REVIT na slovenski strani, je program pripravljen in se lahko začne zares. Najprej so na vrsti stiki z občinskimi vodstvi, nato pa marca usposabljanja delovnih skupin po občinah ... in potem vse lepo po predvidenih fazah do obljubljenih rezultatov.

Nič slabega o sistematiki dela in potrebnem denarju za projekt - toda ali nismo zamudili že veliko vlakov, ko smo upali na denar za vozovnico iz Nemčije? Čakajočih na stranskem tiru je namreč vedno več ...

OB VSTOPU V NOVO LETO

Dipl. inž. Jože Studenčnik

JEKLOLIVARNA

omogočili lažje odkrivanje napak. Tak postopek je luženje, ki predstavlja zelo visok strošek - 10 do 20 odstotkov vrednosti izdelka.

V nabavi so dajali premajhen poudarek iskanju najugodnejšega ponudnika; zdaj vztrajamo pri tem, da zahtevamo po tri ponudbe, izmed katerih potem izberemo najboljšo. Tu se kažejo lepe možnosti za znižanje stroškov nabave, in to predvsem v tujini. Na domačem trgu so cene tudi previsoke, vendar upam, da se bodo z reorganizacijo zmanjšale.

Glavni problem za Jeklolivarno je prenizka prodaja oziroma premalo naročil. Vzrok za to je splošna kriza v svetu. Za livarstvo je še toliko težja, ker je dolgotrajna. Naš livarski program je bil prirejen za prodajo v bivše jugoslovanske republike, tako da niti glede asortimenta

niti glede kakovosti nismo pripravljene za Zahod. To je tudi eden izmed vzrokov za povečanje izmečka.

Ukrepe za izboljšanje poslovanja smo že začeli uvajati. Mimo zniževanja stroškov v nabavi je to uvajanje smotnosti v tehnologiji in racionalizacija tehnoloških postopkov. Preverili bomo normative in se skušali približati normalnim porabam ter izboljšati izplene.

Izogibali se bomo poslovanju prek trgovin in poskusili doseči cilj, da se direktni eksterni nakupi zmanjšajo za 3 odstotke, nadaljnje znižanje do 5 odstotkov, ki bi pomenilo že pocenitev proizvodnje, bi lahko dosegli z zavarovanjem plačil; to možnost naj bi nam prinesla sanacija, za katero je predvideno kreditiranje proizvodnje. Upam, da bomo sredstva ali garancije pridobili s pomočjo Armatur.

Problem neuspele proiz-

vodnje bomo reševali tudi s pomočjo zunanjih strokovnjakov in delavcev izven Jeklolivarne, hkrati pa bomo na produktivnost in nižjo ceno dela vplivali s prerazporeditvijo 35 odstotkov zaposlenih v logistični center. Tako bodo imeli naši presežni delavci socialno varnost, za katero bo morala poskrbeti predvsem država, hkrati pa upam, da bo kmalu prišel čas aktivnega zaposlovanja. To se bo zgodilo v primeru, če bo naše delo uspešno. Za Jeklolivarno bo težko, ker nimamo pripravljenih programov, ki jih še nismo začeli tržiti, bi pa bili tržno lahko uspešni.

Razvoj Jeklolivarne je usmerjen v armature, predvsem nerjavne ter odporne proti kislinam in ognju. Visokotlačne nerjavne armature naj bi nadomestili s kovanimi, za katere ima velike možnosti Kovačnica, če bi usvojila tehnologijo utopnega kovanja, kar pa seveda ne rešuje Jeklolivarne. Zanj je v tem trenutku pomembno to, da nas družba razbremeni skrbi za presežne delavce, ter da uredimo načrte, ki smo si jih zastavili."

"Lani je Jeklolivarna poslovala z veliko izgubo, ki je v poslovnem delu znašala okrog 500 milijonov tolarjev, skupno z amortizacijo pa ocenjujem, da je znašala 630 milijonov SIT.

Tako slab rezultat je nastal iz več razlogov. Analize so pokazale, da je v Jeklolivarni nenormalno narasel izmeček; medtem ko je v letu 1979 znašal 4 do 5 odstotkov, se je lani gibal med 8 in 9 odstotki proizvodnje. Ta se je delno podražila zaradi dodatnih (neplačanih) postopkov, ki so

Inž. Alojz Karničnik

ARMATURE Muta

"Proizvodnja v Armaturah je bila lani količinsko enaka kot predlanskim; izdelali smo 715 ton armatur in s tem dosegli 87,5 odstotka letnega plana. Vrednost proizvodnje je bila 654 milijonov SIT, izvoz pa je znašal 524 milijonov SIT. Zaostajanje za načrtom v primerjavi z drugimi podjetji in glede na gospodarske razmere pri nas in v svetu ni veliko, zato lahko rečemo, da smo poslovali uspešno.

Vzrokov za manjšo proizvodnjo, kot smo jo načrtovali, je več, glavni je za 15 odstotkov manjši odkup dveh odjemalcev, firm Krombach in Schmidt. S Krombachom smo imeli pogodbo za 80 odstotkov proizvodnje, prodali pa smo mu je 68 odstotkov. Firma Schmidt je dobave pri nas še bolj zmanjšala, na rezultat pa to ni imelo takega vpliva, ker zanj delamo manj.

Vzroki za manjšo proizvodnjo so tudi v domači hiši, predvsem v slabi kakovosti litine in v

nepravočasnih dobavah iz Jeklolivarne, delno pa tudi v sami tovarni armatur. Nepravočasna priprava dokumentacije in drobni organizacijski problemi so namreč vplivali na zakasnitve dobav.

Kljub temu smo z doseženo proizvodnjo zadovoljni, saj je v naši okolici malo podjetij, ki so kljub izgubi jugoslovanskega trga in recesiji na svetovnem tržišču uspela zadržati proizvodnjo na ravni prejšnjega leta. Z velikim prizadevanjem na komercialnem področju smo pridobili nekaj naročil, ki so nadomestila izpad pri stalnih partnerjih, z delom v proizvodnji - tudi ob sobotah in nedeljah - pa smo skušali narediti vse, da bi zadostili zahtevam kupcev.

Kakovostne zahteve na zahodnem tržišču so zelo ostre, konkurenca pa tako huda, da cene ne omogočajo posebnega dobička, je pa plačilni promet urejen in zato likvidnostno

stanje ugodno. Tako smo v našem kolektivu lani uspeli izplačevati osebne dohodke vedno petnajstega v mesecu, višina pa je tudi bila skladna s kolektivno pogodbo. Naš poslovni rezultat še v tem trenutku (konec januarja) ni znan, glede na rezultate prejšnjih obdobj pa menim, da bomo poslovno leto 1992 zaključili brez izgube.

Za leto 1993 načrtujemo povečanje proizvodnje za 25 odstotkov, ker smo pridobili nova naročila za Rusijo. Prodaja Krombachu bo enaka kot doslej, v celoti pa smo izpadli na trgu ZDA, kamor nismo prodajali več kot 4 odstotke

proizvodnje. Izpadli smo zaradi recesije in nesprejemljivih cen.

Zaradi povečanja proizvodnje bomo imeli predvsem v prvih mesecih velike naloge v razvoju. Za firmo Krombach moramo razviti tehnologijo kovanih ventilov, ventilov iz ogljikovih jekel kvalitete GS-C 25 in ventilov iz nodularne litine s posebnim tesnjenjem faltenback GGG-40.3. Izdelati bomo morali tudi dokumentacijo in modele za zasune za Rusijo.

Posebnost v letu 1993 bo v tem, da se bo povečala proizvodnja rjavnih armatur, zmanjšala pa se bo proizvodnja iz nerjavnih materialov. S tem bodo finančni učinki slabši in zaradi tega moramo proizvodnjo toliko povečati.

Povečanja proizvodnje ne bo spremljalo enako povečanje števila zaposlenih, saj bomo dodatno zaposlili le 4 odstotke delavcev. To pomeni, da bo treba povečati produktivnost, kar bomo dosegli z boljšo pripravo proizvodnje ter z večjo tehnično in tehnološko disciplino, skratka, z boljšo izrabo delovnega časa."

Oec. Ivana Klančnik

NOŽI

"Lani smo bili Noži, prav tako kot ostala podjetja, soočeni z velikimi težavami pri poslovanju. Izgubili smo še zadnjega in za nas najpomembnejšega izmed jugoslovanskih trgov - Bosno in Hercegovino. Izgubo trga smo poskušali nadomestiti s povečanjem izvoza, kar 86 odstotkov proizvodnje smo prodali na tujih trgih.

Novim kupcem, ki smo jih pridobivali na Zahodu, smo se poskušali prilagajati in izpolnjevati vse njihove zahteve glede kakovosti in zagotavljanja rokov. Vendar pa smo konec leta ugotovili, da se tem novim razmeram in pogojem trženja nismo uspeli v celoti prilagoditi.

Težave smo imeli tudi na dohodkovnem področju, kupcev z našimi cenami večkrat nismo mogli pridobiti, v prvem polletju leta 1992 pa nas je pri tem oviral tudi nerealen tečaj valut. V lanskem letu je bilo nerealno pričakovati rezultat, ki bi ga v normalnih okoliščinah, ob priza-

devanju vseh zaposlenih, lahko dosegli.

Temeljni cilj, ki smo si ga v letu 1993 zastavili, je pozitivno poslovanje. To nam bo omogočilo dolgoročen razvoj, zagotovilo zaposlenim delo in primerne osebne dohodke. Temu cilju smo podredili vse ostale dejavnosti, ki smo jih začrtali: povečanje prodaje, os-

vajanje novih tržišč in pridobivanje novih kupcev. Že sedaj Noži izvažajo v države po vsem svetu, od ZDA, Evrope do Daljnega vzhoda, vsakodnevno pa se trudimo pridobiti še nove kupce. Da pa bi to lahko uspešno izvajali, moramo kupcem zagotoviti kakovost, ki jo zahtevamo. Ker smo imeli na tem področju v preteklem letu

težave, moramo letos popolnoma spremeniti politiko kakovosti. **Leto 1993 bo za Nože LETO KAKOVOSTI.** Zastavljene so vse potrebne akcije za ureditev dela na osnovi standardov ISO 9001.

Težave iz lanskega leta pa so nas vodile k temu, da smo si letos zastavili številne razvojne naloge, s katerimi bomo poskušali odpraviti največja odstopanja. V teku je 14 razvojnih nalog, ki pomenijo uvajanje postopkov in dela, ki bodo zagotovili nižje stroške in boljše kakovost. Hkrati pa te razvojne naloge tudi pokrivajo naše delo pri razvijanju novih proizvodov, od česar so Noži dolgoročno močno odvisni.

Vsekakor bomo poskušali financirati najbolj nujne nadomestitve za nemoteno proizvodnjo, od pogajanj z interesi za sovlaganje pa je odvisno, ali bomo lahko financirali naše razvojne projekte, torej razvijali nove izdelke, za kar so potrebna zelo velika finančna sredstva. Imamo tri predloge tujih firm za dokapitalizacijo, vendar nas, za zdaj, razgovori z nobeno od njih niso toliko zadovoljili, da bi te predloge lahko označili za sprejemljive."

Oec. Mirko Strašek

KOVINARSTVO

"V letu 1992 smo poskušali izpolniti več ciljev, da bi izboljšali poslovne rezultate za vsak mesec in za vse leto, ter da bi pripravili pogoje za trajnejše izboljšanje poslovanja v prihodnjih letih.

Zaradi znanih težav, ki so nastale v letu 1992 na trgu bivše Jugoslavije, ciljev na področju prodaje nismo uspeli uresničiti. Zato je kriza v našem podjetju ob upadanju naročil in proizvodnje v tem letu dosegla dno. S popolnim izpadom kupcev v BiH (kamor smo prodajali še do aprila) in v Srbiji (zaradi

ukrepov Združenih narodov) smo namreč izgubili še zadnje kupce na tem tržnem prostoru, ki so pri nas kupovali dohodkovno najbolj donosne izdelke. Uvedba carin na blago, ki smo ga izvažali na Hrvaško, pa je naredila svoje tudi pri trgovanju s to državo. V drugi polovici leta je prodaja na Hrvaško v celoti zastala.

Takšno stanje na trgu nas je še dodatno spodbujalo pri iskanju novih naročnikov in kupcev v zahodnoevropskih državah. Ker pa je tudi na tem tržišču ogromna ponudba iz

držav vzhodne Evrope, izpadlih naročil nismo uspeli v celoti nadomestiti z novimi. Naročila, ki smo jih pridobili, pa so bila dohodkovno dosti manj donosna. Posledica tega je, da smo v letu 1992 poslovali z večjo izgubo. Poleg navedenih tržnih razmer je k izgubi v veliki meri pripomogla monetarna in finančna politika države. Ob minimalni rasti tečajev valut držav, v katere izvažamo, in ob odeduško visokih obrestih na finančne kredite in zakasnela plačila je rast osebnih dohodkov v odvisnosti od rasti življenjskih stroškov izgubo iz rednega poslovanja še podvojila. Ker je skupščina podjetja zagovarjala socialni pristop pri reševanju zaposlenih, ki so zaradi opisanih tržnih razmer postali občasni ali trajni viški, je bil to tudi velik prispevek k temu, da je bilo poslovanje negativno.

Vendar pa nam je ob vseh teh problemih uspelo uresničiti zelo pomemben cilj. Rekonstruirali in modernizirali smo proizvodnjo zobatih vencev. S tem smo si zagotovili vstop na zahtevno tržišče avtomobilske industrije. V novembru smo že pričeli s proizvodnjo za Citroen, dogo-

varjamo pa se še z drugimi kupci zobatih vencev.

Kaj pričakujemo v letu 1993?

Vsekakor z gotovostjo pričakujemo izboljšanje, saj nam temelji, ki smo jih položili v letu 1992, to omogočajo.

Proizvodnja in prodaja zobatih vencev bo v 2. polletju 1994 dosegla optimalno količino, kar bo pripomoglo k izboljšanju stanja v celotnem podjetju.

Tudi za nože in obdelavo strojnih delov imamo boljše izhodišče kot za leto 1992. Glede na tržne možnosti, ki se kažejo na tem področju, bomo v letu 1993 dokončali modernizacijo te proizvodnje. Za realizacijo tega projekta se že pogovarjamo z močnimi sovlagatelji.

V letu, ki je pred nami, bomo izvedli tudi lastninjenje našega podjetja na osnovi sprejetega zakona. Zato bo velik del moči usmerjen v uresničitev tega cilja. Želimo najti sovlagatelje, ki bi omogočili nadaljnji razvoj podjetja, in obenem najboljši način lastninjenja. Zavedamo se, da lahko tudi v prihodnje sami največ storimo za našo varno in srečno prihodnost."

Dipl.oec. Marija Praper

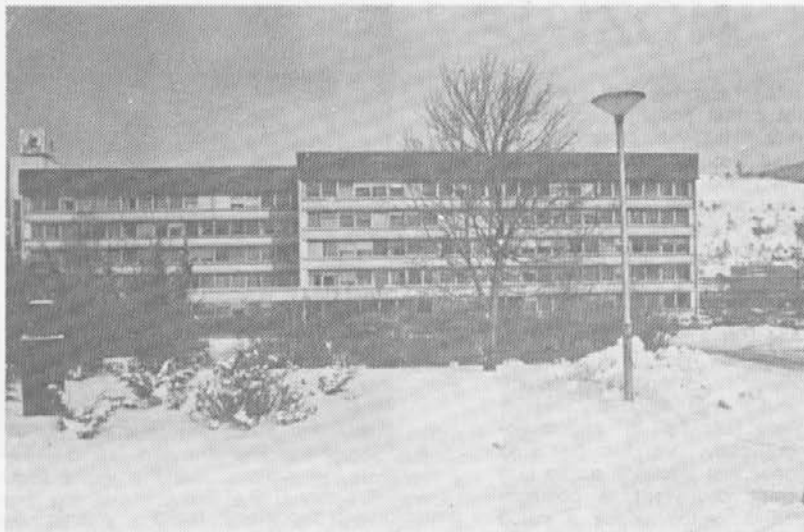
POSLOVNI SERVIS

"Poslovni servis je kot samostojna pravna oseba nastal 1. januarja 1993. Vanj so vključene službe nekdanje Uprave in nekatere službe Koncerna: Biro za varstvo delavcev, Standardizacija in dokumentacija, Strateški razvoj, Informiranje, Računovodstvo, Finance, Informatika, Kadri, Poslovni sekretariat in Pravo. To so strokovne službe, ki skoraj izključno delajo za podjetja nekdanje Železarne Ravne.

Oddelki oziroma službe so stroškovno in dohodkovno evidenčno računovodsko ločeni; vsak vodja odgovarja za rezultat svoje službe oziroma oddelka.

V tem trenutku se bodo službe posvetile predvsem problematiki novonastalih podjetij - otvoritvenim bilancam, sistemu dela, pretoku dokumentacije. V prihodnosti pa bodo, vsaj nekatere službe Poslovnega servisa, morale iskati delo tudi zunaj plotu. Storitve podjetjem nekdanje Železarne Ravne bomo zaračunavali v skladu z doseženimi dogovori, ostalim uporabnikom pa po tržnih (dogovorjenih) cenah.

Za zdaj smo se s podjetji dogovorili za letne pogodbe, v katerih smo se okvirno domenili, koliko ljudi je potrebnih za posamezna dela, določiti pa moramo še cene posameznih storitev.

Ker nismo proizvodno podjetje, ne moremo govoriti o velikih načrtih za prihodnost. Usmerili se bomo predvsem v kvaliteto dela, ažurnost in strokovno usposabljanje našega kadra.

Poslovni servis smo ustanovili z namenom, da v nekaterih službah obdržimo kontinuiteto dela, saj brez te nekatere dejavnosti sploh ne bi mogle zaživeti. Servis pa se bo obdržal le, če bomo dobro delali, tako da bodo podjetja uporabljala naše usluge."

Pripravili I. Nagernik in M. Potočnik

STROJI SKLENILI POMEMBEN POSEL V AMERIKI

Januarja so Stroji sklenili posel v vrednosti 6 milijonov dolarjev z ameriško firmo DANA, ki sodi v DANA CORPORATION - veliko ameriško firmo, ki ima 8 svojih tovarn po Ameriki in Kanadi, izdelujejo pa predvsem podvozja za osebna vozila in tovornjake. **Direktor Strojov Jurij Pratekar je povedal**, da so se s firmo HAYES DANA, ki prav tako sodi v to korporacijo, pred dvema letoma že pogovarjali, vendar do sklenitve posla takrat ni prišlo, ker ga niso bili sposobni financirati. Ta posel zdaj miruje, dokler ne bodo našli finančnih sredstev.

Zdaj pa so se Stroji s firmo DANA dogovorili za izdelavo 6 stiskalnic - 2 stiskalnic 2 DE 800 (132 x 72), 2 stiskalnic 2 DE 1000 (132 x 72) in 2 stiskalnic 2 DE 2000 (240 x 84) - ki so

namenjene za njihovo novo tovarno v mestu Cincinnati v državi Ohio.

Na njihov razpis se je prijavilo več proizvajalcev, v končni izbor pa sta se uvrstila dva - ameriška firma VERNON in STROJI Ravne. "Naročilo smo na koncu dobili mi, zaradi kratkih dobavnih rokov in nekoliko nižje cene od Američanov, čeprav so bila pogajanja otežena zaradi naše bližine kriznemu dogajanju na Balkanu. Končno odločitev so strokovnjaki DANE sprejeli po ogledu naših stiskalnic v Fordovi tovarni HAWTHORNE, kjer je instaliranih 9 stiskalnic 2 DE 900, izdelanih na Ravnah, ki obratujejo že 5 let. Strokovnjaki so izrazili zelo pozitivno mnenje o kvaliteti strojev, spoštovanju dobavnih terminov in zanesljivosti strojev v obratovanju," je povedal direk-

tor Jurij Pratekar.

Za Strojje je izdelava naročenih stiskalnic, tako z razvojnega kot s proizvodnega vidika, zelo zahtevna naloga, saj bo treba za te stroje izdelati novo tehnično dokumentacijo. Glede na zahtevnost in velikost strojev dobavni roki niso dolgi, potrebno bo maksimalno angažiranje vseh služb, da bodo to naročilo v dogovorjenem času izpolnili. Stiskalnice bodo poslali v dveh paketih, in sicer prvi paket - 2 stiskalnici 2 DE 800 in 1 stiskalnico 2 DE 1000 - do konca leta, drugi paket - 1 stiskalnico 2 DE 1000 in 2 stiskalnici 2 DE 2000 - pa do marca prihodnje leto. Kupec si je pridržal pravico, da občasno, med izvajanjem projekta, pride pogledat trenutno stanje, v kateri fazi se delo nahaja in kako napreduje, zahteva pa tudi, da mu mesečno pošiljajo poročila o napredovanju projekta.

Vrednost tega projekta, kamor sta vključena tudi končna montaža in zagon strojev, je večja, kot je polovica letne realizacije strojegradnje. **Ta projekt je izredno pomemben za Strojje, ker je korporacija DANA ena največjih v Ameriki, in če bodo kvalitetno opravili ta posel, imajo potem možnost dobiti delo tudi v drugih njihovih tovarnah v Ameriki in Kanadi.** Zdaj je

njihova naloga predvsem rešiti financiranje, saj avansi - 20% v februarju in 20% v aprilu - ne bodo zadoščali za obratna sredstva. "Vsekakor je ta posel za Strojje zelo pomemben, težava pa je v tem, da ta projekt ne bo zasedel naših proizvodnih kapacitet v 1. polovici leta, saj je potreben čas za izdelavo načrtov in nabavo materialov. Za 1. polovico leta bomo morali pridobiti še dodatna naročila za standardne stroje, da bomo zasedli naše kapacitete," je poudaril direktor Strojov.

V začetku februarja v Strojih montirajo linijo za izdelavo avtomobilskih oljnih filtrov za firmo KNECHT v Avstriji, v izdelavi je druga enaka stiskalnica 2 DE 1250 za firmo MIDWEST STAMPING v Ohio, ki mora biti gotova v maju, v izdelavi pa je tudi še linija za stiskalnico VPS 200 za nemškega kupca TBW za proizvodnjo ročic avtomobilskih brisalcev.

S firmo Renault se dogovarjajo za mehanizacijo stiskalnic v tovarni Revoz v Novem mestu, saj bodo morali s prehodom na nov tip vozila CLIO bistveno povečati produktivnost in zato želijo, da bi 12 stiskalnic, ki so bile prav tako narejene na Ravnah, opremili z vozički za hitro menjavo orodij in mehanizirano strogo izdelkov med stiskalnicami.

Irena Nagernik

EVROPSKI ENOTNI TRG IN MI

S prvim dnevom 1993 so v Evropski skupnosti začela veljati določila, po katerih naj bi meje postale zgodovinsko presežene, Evropa pa (s 340 milijoni prebivalcev), eden največjih svetovnih trgov. Enotni trg naj bi Zahodno Evropo in njeno gospodarstvo postavil ob bok japonski in ameriški ekonomiji.

Sedemletna graditev enotnega trga z neoviranim pretokom blaga, kapitala, storitev in ljudi se bo nadaljevala v proces nastajanja evropske unije - ne le gospodarske, ampak tudi monetarne in politične, ki naj bi bil končan ob izteku tisočletja.

Kaj prinaša Sloveniji enotni evropski trg v dvanajstih državah Evropske skupnosti? Se bo za podjetja takoj kaj spremenilo?

Po mnenju **Vojke Ravbar**, namestnice ministra za zunanje zadeve, "kaj pretiranega ne". V intervjuju za Večer (5.1.1993) je povedala, da posojila tečejo normalno, v ES so poenotili standarde, z enotnim trgovom pa se bo še okrepila konkurenca, kar se bo odrazilo v cenah, predvsem pa bodo zaradi neoviranega pretoka blaga, kapitala in ljudi prek meja transportne poti hitrejša. Tako kot postaja zmeraj bolj cenjena kakovost, bo držalo tudi za čas.

Čeprav so slovenska podjetja že doslej znala delati za te zahtevne trge (Slovenija že sedaj izvozi dve tretjini blaga v dežele ES), pa ostaja po mnenju Ravbarjeve dejstvo, da prihaja s prehodnim obdobjem zanje čas pripravnosti.

Kako pa o Evropski skupnosti brez meja in posledicah razmišljajo v nekaterih podjetjih nekdanje Železarne Ravne?

**Dipl. oec.
Stanko Golob,
direktor komerciale
STO:**

"Skupni evropski trg je za nas velik izziv. Povzročil nam bo veliko težav pri pridobivanju naročil. Od nas bo zahteval spremembo dosedanje miselnosti na vseh področjih. Marketinški nastop ne bo smel biti več le fraza, ki smo jo v preteklosti radi pogosto omenjali. Zdaj jo bo treba uresničiti.

Ker smo izgubili skoraj vse manj zahtevne trge, nam ostanejo zgolj zelo zahtevna tržišča, na katerih pa je - zaradi prodora proizvajalcev z Vzhoda - izredno huda, včasih celo nelojalna konkurenca. Podreditev zakonitostim teh trgov ne bo lahka naloga - niti za vodstvene strukture niti za vsakega delavca v proizvodnji, saj na kakovost in konkurenčnost lahko vplivamo vsi.

V STO v letu 1993 načrtujemo porast izvoza, od tega bo 60 do 70 odst. namenjenega za konvertibilni trg. To bo zaradi gospodarske recesije in konkurence vzhodnoevropskih proizvajalcev težka naloga.

Ne smemo pa pozabiti vzhodnih držav, kjer se bodo po normalizaciji razmer odprla potencialna tržišča. Vendar bodo tudi tamkajšnji kupci glede kakovosti izdelkov in rokov dobave vedno bolj zahtevni."

**Dr. Milan Švajger,
direktor komerciale
Metala:**

"Zaenkrat še nimamo informacij, da bodo spremembe kaj vplivale na prodajo naših izdelkov v Evropi.

Trenutno nas je bolj strah posledic odloka Avstrije, ki je namesto 50 000,

za kolikor je prosilo naše Ministrstvo za promet, odobrila le 22 000 dovolilnic za prevoz blaga čez svoje ozemlje. Metal pa prevažajo izdelke v Nemčijo predvsem s tovornjaki. Preusmeritev na železnico bi predstavljala velik problem, predvsem zaradi razdrobljenih naročil in upoštevanja dobavnih rokov.

Evropa je sicer naš primarni trg, ne more pa biti edini. Naš program visokolegiranih izdelkov je sorazmerno bolj konkurenčen kot nizkolegirani program, s katerim na trgu nastopajo Italija, Francija, Španija in vzhodne države. Hkrati pa nimamo možnosti, da bi na Zahod prodajali za dumpinške cene, saj država ne bo subvencionirala naše proizvodnje, kot se to dogaja na Vzhodu, pa tudi naše plače so neprimerljive s plačami vzhodnih jeklarjev.

Dolgoročne strategije izvoza pa ni smiselno graditi le na Evropi, ampak moramo osvojiti tudi ameriški trg. Priložnost vsekakor je, saj Slovenije ni med evropskimi državami, za katere veljajo uvozne carine.

Leto za leto bo zelo nepredvidljivo in težko. Grozi nam izguba makedonskega trga, kamor so se zaradi edinega mogočega prevoza z ladjo zelo povečali transportni stroški. Ocenjujemo tudi, da Hrvaška letno potrebuje 30 000 ton jekla iz našega proizvodnega programa, vendar bo vrednost sklenjenih poslov zaradi plačilnih problemov manjša, kot bi bilo možno."

Posvet o obrabni obstojnosti naših orodij

Eden od glavnih izdelkov Železarne Ravne so orodja, katerih kronična bolezen je povsod obraba: zatopitev, izguba ostrine ali gladkosti, oblike in podobno. Ker je obraba spremljevalka trenja, le-to pa je nujna posledica toka časa le v eno smer, sta obe neizogibni. Nekako tako kot v živem svetu staranje.

Organizirali smo majhen posvet, na katerem smo v začetku decembra vodje preizkušanja (dr. Vižintin in sodelavca), vodje proizvodnje in tehnologije tistih obratov (podjetij) v Železarni Ravne, ki izdelujejo orodja, in predstavnika uporabnika valjev (Železarna Jesenice) - predstavniki ministrstva so se opravičili zaradi zadržanosti - podali izsledke preizkusov in preiskav, povedali svoje izkušnje, svetovali za naprej. Pokroviteljstvo je nudil vodja - direktor Razvoja, raziskav in kontrole dipl. inž. Jože Šegel, udeleženi so bili tudi vodje ustreznih služb. To obogatitev z izmenjavo znanja smo izpeljali na Ravnah.

Za začetek smo se usmerili predvsem na obrabo valjev sendzimir, to je valjev, ki jih uporabljajo v naši državi le na Jesenicah. Pogledali pa smo nekoliko že tudi na področje uporabe in preizkušanja jekel za nože.

Zdaj imamo skrbi z valji ogrodij sendzimir, saj bi bilo zaenkrat kar dobro povečanje obstojnosti za 20 do 30 %, sčasoma pa seveda več, ker sosedje v svojih razvojnih laboratorijih, visokih šolah, inštitutih gotovo ne spijo.

Za izdelavo valjev sendzimir imamo na voljo več hitroreznih jekel, OCR 12 VM in utop Mo6. Za podpome valje je navadno zadosti dober utop Mo 6, včasih pa kdo zahteva tudi jeklo OCR 12 VM. Predvsem lastnosti delovnih valjev so navezane na vrsto snovi, ki jo valjajo, na pritiske, hitrosti in hladilne tekočine.

Strokovnjaki so izračunali, da bi mogli priti kolikor toliko blizu resnici, če bomo preizkušali po vsaj treh metodah: kotalni, enakomerni drsni in izmenično drsni. Naspotne snovi so smotrno izbrali.

Kotalni preizkusi koles iz BRM1, BRM2, BR885 in OSV1 (trdota 64 HRC) proti delovni snovi - proti vzorci - OC 100 so pokazali pri majhni hitrosti (0,06 m/s) veliko prednost koles iz BR885 (tip S 2-9-2), t.j. jekla z

2 % W, 9 % Mo in 2 % V.

Proti protisnovi PK 12 SP pa se pri tej hitrosti najbolje odreže BRM1, medtem ko se pri večji hitrosti (0,3 m/s) najbolj obnese OSV1. Trdota PK 12 SP je v začetku preizkušanja 130 HV.

Valj (kolo) iz OSV1 je kazal tudi zelo veliko trenje nasproti PK 12 SP, saj je bil koeficient 0,31, medtem ko je imelo kolo iz utop Mo 6 komaj 0,16 in tudi z drugimi orodnimi jekli le okoli 0,1.

Izsledki dosedanjih preizkusov so v skladu z izkušnjami v valjarni sendzimir na Jesenicah, zato bomo zdaj skušali izdelati valje dveh vrst - iz BRM1 in BR885, ter jih preizkušali z valjanjem več vrst pločevin, s tem pa tudi z različnimi hitrostmi.

O uporabi jekla OSV1 se bomo še odločali. Ker ima to jeklo 5 % V, je namreč zelo težko brusno, saj je vanadijev karbid trd za 2900 do 3000 HV, medtem ko so trdi delci v brusnih ploščah le do 2400 HV, torej ubogajo tistega, ki bi jim moral kljubovati.

Ena glavnih nalog našega projekta bo skrb za oblikovanje standardov jemanja vzorcev od vseh jekel, ki jih bomo izdelovali (tudi na novo) za orodja, katera se obrabljajo podobno kot valji (za zdaj, pozneje tudi za orodja z drugačno obrabo).

Ob preizkusih obrabe jekel za valje ne smemo pozabiti na nože, da nas ne bo pregazil čas. Poglobiti se bo treba v iskanje mehantizma obrabe, saj je povsem drugačen kot pri valjih. Upoštevati bomo strukturo, trdoto, karbide, delovno snov (ki je povsem drugačna kot med valji: les, papir, včasih vroča kovina in podobno). Kako simulirati zatopitev noža z obrabnim preizkusom?

Izdelali bomo posebno metodo.

Seveda pa ni snov, ki jo obdelujejo valji, prav nič manj zanimiva od lesa ali knjig. Na primer jekla, ki se med valjanjem tudi do dvakrat in večkratno utrdijo, s svojo rastočo trmoglavostjo izzovejo kljubovalno trdoto valjem, kar jim skrajša življenje. Navadna jekla se utrdijo od 300 na 600 N/mm, nerjavna pa celo na 1200 N/mm.

Trd valjanec utrjuje trdoto površine valjev in pomaga ustvariti razpoke, ki se sčasoma poglobijo in uničijo debelo plast ali kar cel valj.

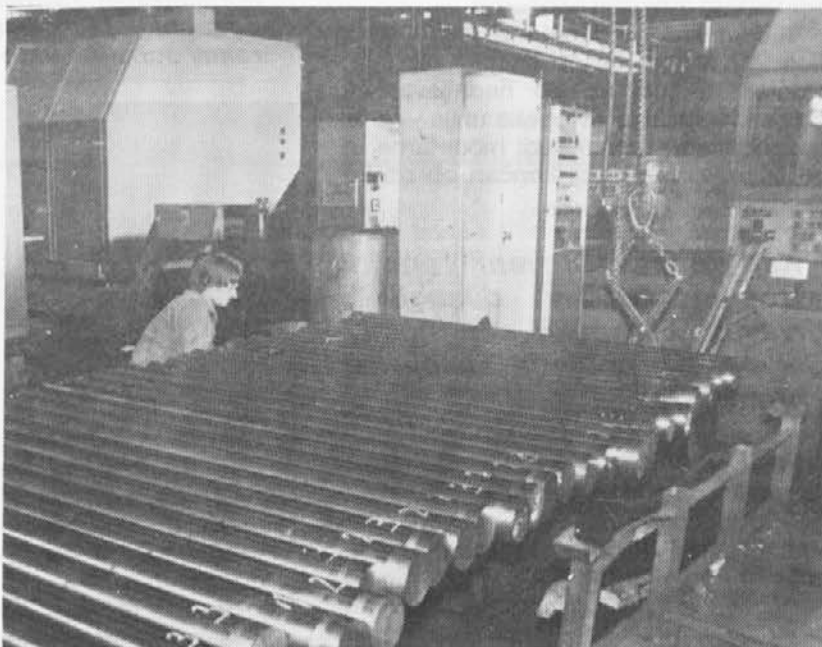
Z drobnogledno natančnostjo so opazili do 10 mikronov globoke poškodbe površine, katere je povzročilo še tako previdno brušenje. Tudi take razpoke se sčasoma razmogočijo in razveljavijo naše delo. Obrabne preizkuse bomo vpregli tudi zato, da nas privlečejo do spoznanja, kako smemo brusiti, da ne bi padali valji v zobe uničujočim razpokam.

Radi bi tudi vedeli, kaj tako neznansko poveča trenje, da

brne v prostorninsko večji martenziti in s tem povzroči nepričakovane neprijetne napetosti, ki po svoji prispevajo k podiranju površine valja.

Nastaja pa ta tujek, ki dosega le četrtno ali kvečjemu polovico trdote martenzita, v katerem se skoti, z velikim veseljem in v veliki množini ne le med namensko avstenitizacijo, temveč tudi med navadnim brušenjem. Žal se med to delovno operacijo izdelek čisto na površini ogreje celo nad 1200, to je daleč nad avstenitizacijsko temperaturo. Kot kažejo analize lomov valjev, so lahko vzrok stroškov velike količine zadržanega avstenita: 30 % in več v jeklu vrste OCR12VM ali 6 % v utop Mo 6. V hitroreznih jeklih pa ga ni veliko niti po kaljenju niti po popuščanju: pod 1 %.

Posebno poglavje je ponovljivost preizkusnih izsledkov, kajti že majhna sprememba toplotne obdelave bi utegnla marsikje obrniti zaporedje obrabne obstojnosti jekel. Ne zanima nas visoko obrabno

pride do koeficienta 0,3; vsakršno spodbujanje k strižnim napetostim namreč poveča nevarnost nastajanja razpok.

Poglejmo si še karbide, veliko trši pojav kot osnova. Karbidi so tudi nevarni, ne le koristni. Zavzemajo četrtno volumna hitroreznega jekla in če so preštevilni, so prepričljivi pobudniki razpok. V okolju, ki je najmanj pol mehkejši od njih, se čutijo kot tuji. Da veliki karbidi škodujejo žilavosti, je že dobro znano, o vplivu na obrabo pa še ni zadosti podatkov.

Nekateri strokovnjaki se veliko bolj bojijo ostanke avstenita v orodjih. Res se ta mehki neodgovorni sestavni del med delovanjem valjev spre-

obstojen vzorec, če ne bo enako obstojnih še 100 preizkušancev iz več talin iste vrste jekla. Zato se moramo držati pri vsakem jeklu toplotne obdelave, ki je sprejeta po izkušnjah v praksi.

Zadnji otok, ki smo si ga ogledali v arhipelagu obrabe, je prihodnost naloge, ki jo zdaj opravljamo. Z njo bo še najmanj za eno leto dela. Nato bomo odprli nalogo raziskave obrabne obstojnosti nožev.

Takoj po posvetu smo se dogovorili, kakšne preizkušance še potrebujemo za sedanjo nalogo valjev sendzimir.

INOVACIJE PO NOVEM

Inovativna dejavnost v Železarni Ravne je v letu 1990 zašla v krizo, služba za inovacije se je kadrovske sesula, od marca do maja 1992 pa je bil uveden celo začasni moratorij na izplačila nadomestil zaradi nekorektnih izračunov donosnosti inovacij. Zaradi teh težav pa se je tudi zmanjševalo število prijavljenih inovacij.

V zadnjem desetletju se je število inovacij gibalo takole:

1982	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92
142	93	163	241	149	172	138	137	63	29	8

Nov koncept

Sredi leta 1992 pa se je Služba za inovacije spet formirala in si zastavila naslednje cilje:

- inovativnost naj spet postane vsakdanji način razmišljanja na vseh nivojih podjetja
- ustaviti je treba padanje inovacijske dejavnosti v zadnjih letih in do konca leta 1992 preiti na sprotno obravnavo vseh predlogov
- sestaviti nov uporaben pravilnik.

V Službi za inovacije so zastavili nov koncept inovacijske dejavnosti, in sicer: "ideje v obliki inovacijskih in koristnih predlogov se dajo na trg - ponudijo se podjetjem, ki jih lahko kupijo ali pa ne. Če se podjetje zanima za idejo, se sklone pogodba med avtorjem (-ji) in podjetjem. Normativno določanje vrednosti inovacijskega plačila je stvar same pogodbe, medtem ko so v pravilniku postavljene samo osnove. Večje so pristojnosti direktorja, ki ima pooblastila in odgovornost za podpisovanje pogodb, saj je pospeševanje inovacijske dejavnosti domena vodstva oziroma lastnika podjetja."

Sestavili so tudi nov pravilnik o inovacijah, ki je bil decembra lani sprejet na seji Upravnega odbora Železarne Ravne. Pravilnik ureja pravila obravnavanja inovacij ter koristnih predlogov v podjetju in je sestavljen na osnovi veljavnih zakonov s tega področja ter na teoriji in praksi starih pravilnikov. Vsebuje pa pomembno novost: "Ker je ena od pričakovanih delovnih obveznosti vodilnih in strokovnih delavcev tudi spremljanje tehnološkega razvoja in permanentno racionaliziranje poslovnega in proizvodnega procesa, novi pravilnik zaposlene deli v dve kategoriji: vodilne in strokovne delavce ter proizvodne delavce, in jih tudi različno obravnava. **Vodilni in strokovni delavci niso upravičeni do 100-odstotne osnove oziroma do čiste letne gospodarske koristi iz inovacije, ampak le do pavšalno in subjektivno zmanjšane osnove glede na t.i. preseganje pričakovane kreativnosti.** Osnova tako ne more biti večja od 50 odstotkov, za tako določeno osnovo pa so upravičeni, kot to določa kolektivna pogodba, do 10 odstotkov nadomestila, kar pomeni nadomestilo za inovacijo od 0 do 5 odstotkov letne čiste gospodarske koristi. V prejšnjih pravilnikih so bile osnove enake za vse, zdaj pa želimo s tem členom enemogočiti različne malverzacije pri obravnavanju inovacij z obeh nivojev, kar je v bližnji preteklosti dalo inovacijski dejavnosti dvomljiv pečat in je pripeljalo celo do moratorija."

Novi pravilnik

Novi pravilnik je torej sestavljen na osnovi veljavnih zakonov in teorije in prakse starih pravilnikov. Omogoča bolj elegantne in kompetentne rešitve predvsem na najbolj konfliktnem področju - usmerjene inovacije. Pravilnik ne ponavlja zakonodaje, ampak v strnjeni obliki, s 17 členi, določa temeljna pravila, po katerih se je treba rav-

nati pri obravnavi inovacij in koristnih predlogov v podjetju.

Na kratko predstavljena temeljna določila, ki jih vsebuje novi pravilnik o inovacijah, so:

1. Pravilnik predvideva naslednje organe in osebe in določa njihove naloge in pristojnosti:

- Službo za inovacije, ki ureja organizacijske in zakonske obveznosti podjetja na področju industrijske lastnine oziroma tehničnih izboljšav in izumov ter novih oblik teles ali risb
- Izvedensko skupino, ki obravnava sporne, strokovno zahtevnejše ali vrednostno večje inovacijske predloge
- Kontroling, ki ima neodvisno, samostojno in strokovno kontrolno funkcijo na področju ekonomije
- Direktorja, ki dobiva tudi na tem področju večji vpliv in pristojnosti, saj se pri očitnih in enostavnih inovacijskih predlogih lahko samostojno odloča - je pa zagotovljen tudi večji nadzor nad njegovimi odločitvami. Večji je tudi njegov vpliv na pospeševanje ali zaviranje inovacijske dejavnosti v celoti.

2. Pravilnik obravnava tri nivoje inovacijske dejavnosti:

- množično inovacijsko dejavnost: to so inovacijski predlogi, katerih avtorji so izključno proizvodni delavci in inovacijsko plačilo ni manjše od 10 odstotkov dokazanega povečanega dohodka iz inovacije
- usmerjeno inovacijsko dejavnost, ki se pojavlja pri vodilnem ali strokovnem kadru v podjetju in
- koristne predloge.

3. Osnova za ovrednotenje inovacijskega predloga in za predlog nadomestila je povečani dohodek oziroma čista letna gospodarska korist ali profit. Inovacijsko plačilo ureja pogodba o inovaciji med avtorjem (-ji) in podjetjem. Vse pavšalno določene inovacije, katerih učinek je le enkratno povečanje dohodka, odprave zastojev, zamenjava materialov, delovne priprave in podobno ter enostavne inovacije, kjer ni vložen večji intelektualni napor, se izplačujejo kot enkratna nadomestila. Inovacije, ki dajo več let povečan dohodek, pa se izplačujejo z dvakratnim oziroma največ trikratnim inovacijskim plačilom.

4. Področja vpliva inovacij so: izboljšanje kakovosti, povečanje produktivnosti, poslovnega rezultata, profita, povečanje izkoristka oziroma zmanjšanje izmečka, prihranek materiala ali energije, povečanje vzdržljivosti ali zanesljivosti naprav, izboljšanje varnosti, ekološke izboljšave, izboljšanje kontrole, izboljšanje informacijskega sistema, odprava zastojev, zmanjšanje telesnega napora. Vsako področje, na katerega ima inovacija vpliv, ocenimo glede na pričakovanost z odstotki: 20 odstotkov za preseženo, 40 odstotkov za močno preseženo in 60 odstotkov za izjemno preseženo pričakovano kreativnost avtorja. Osnova za izračun je zadnja povprečna plača v podjetju.

5. Operativni postopek je naslednji: inovacija se prijavi inovacijski službi, nato pa jo obravnava direktor oziroma izvedenska skupina podjetja. Če se direktor odloči za uvedbo, se pridobijo vsi potrebni dokumenti, izvede se ekonomski izračun in kontrola le - tega. Služba nato sestavi pogodbo, ki jo podpiše direktor in avtor (-ji) inovacije. Praviloma se pogodba podpiše pred uvedbo oziroma po preizkusni dobi. Če avtor prijavi inovacijski predlog po uvedbi, mu ne pripada inovacijsko plačilo, razen če gre za konkretne nasprotno argumente in to izrecno dovoli direktor. V tem primeru se upošteva zamudni faktor.

Služba za inovacije registrira tudi koristne predloge in po oceni direktorja predlaga odločbo za nadomestilo. Inovacijski predlogi, ki so bili sprejeti pred sprejetjem tega pravilnika in inovacije, ki so v 2., 3., 4. ali 5. letu uporabe, se bodo ponovno uredili s pogodbo, v skladu s tem pravilnikom.

V Službi za inovacije so tako enega od zastavljenih ciljev - sestavo novega pravilnika - že uresničili. Zdaj pa bodo vse moči usmerili v uresničevanje še preostalih zastavljenih ciljev. Dušan Petrovič, strokovni delavec Službe za inovacije, pravi, da "so direktorji posameznih podjetij pokazali interes za to, da se inovativna dejavnost tudi v prihodnje še pospešuje, saj je le-ta skupaj z razvojem in raziskavami, katerih del je, strateškega pomena za podjetje. Zavedajo se, da je največji motivacijski dejavnik plačilo, in če bodo zaposleni videli, da so za inovacije dobro plačani, bodo tudi razmišljali in jih prijavljali - s tem pa racionalizirali proizvodnjo oziroma svoje delo."

ZAPOSLENI IN KADROVSKA PROBLEMATIKA V LETU 1992

Značilnosti leta 1992 in gibanje zaposlenih

Za leto 1992 je še naprej značilno zmanjševanje števila zaposlenih, ki se je začelo leta 1989. V primerjavi z letom 1991 je bilo zmanjševanje sicer manj intenzivno, saj skoraj ni bilo več finančnih dotacij za dokupe zavarovalnih dob za upokožitev delavcev, manj kot prejšnje leto je bilo tudi interesa za izplačilo odpravnin delavcem, ki bi sami poskrbeli za svojo socialno varnost.

Število zaposlenih smo kljub temu zmanjšali za 226 delavcev, saj smo poslovno leto 1992 začeli s 4846 delavci, zaključili pa s 4620 delavci. Za določen čas je bilo konec leta v delovnem razmerju 120 delavcev, od tega 53 pripravnikov. V teh številkah so upoštevani tudi delavci delniških družb.

Podjetje Železarna Ravne (brez delniških družb) pa se je zmanjšalo od 4540 na 3911 delavcev, na kar je vplivala tudi reorganizacija, saj so se poleg prejšnjih s 1. 1. 1992 izločile kot delniške družbe še Industrijski noži, Zaščita in večina Transloga.

31. 12. 1992 je bilo v delniških družbah zaposleno naslednje število delavcev: Armature 191, De profundis 98, Noži 195, Translog 95 in Zaščita 130.

Tudi v letu 1992 je za Železarno Ravne značilna "mehka varianta" reševanja presežnih delavcev, saj za razliko od drugih podjetij v okviru Slovenskih železarn nismo šli v ugotavljanje trajnih presežnih delavcev.

Lani smo skladno z določili podjetniške kolektivne pogodbe prvič pričeli ugotavljati začasne presežne delavce, ki smo jih razporedili v organizacijsko enoto Presežni delavci. Ob koncu leta je bilo v tej enoti razporejenih 175 delavcev. Večina teh delavcev je opravila psihološki pregled in razgovor pri naši psihologinji, tako da imamo zbrane podatke o sposobnostih in njihovih interesnih področjih, kar skušamo upoštevati pri razporejanju delavcev na delo.

Med letom nam je zaradi začasnih potreb po delu uspelo razporediti v druge organizacijske enote več delavcev, decembra je 33 delavcev iz OE Presežni delavci začasno delalo. Ker se v vseh okoljih srečujejo z viškom delavcev, ni bilo možno poiskati trajnih rešitev.

V primerjavi z lanskim letom se je povečalo število delavcev, ki so čakali na delo. Posebej se je to število povečalo v zadnjih treh mesecih, ko je presegalo 1000 delavcev, decembra pa je bilo na čakanju celo 1960 delavcev oz. preračunano na efektivne ure kar 546 delavcev.

Na zmanjšanje števila zaposlenih v podjetju Železarna Ravne in po posameznih področjih so vplivale predvsem reorganizacije.

V STO se je število najbolj zmanjšalo zaradi izločitve Industrijskih nožev s 183 delavci in Strojev in delov s 472 delavci.

Na drugem mestu je zmanjšanje števila zaposlenih v Metalurgiji, kjer se je Jeklolivarna izločila s 515 delavci in Transport s 103 delavci.

Iz Tehniškega sektorja se je izločil del Inves-

ticijskega razvoja, nekaj delavcev iz Energetike pa je bilo sporazumno prerazporejenih v Komunalno podjetje Prevalje.

Iz Uprave se je izločila Zaščita s 133 delavci, odprla pa se je organizacijska enota Presežni delavci s 175 delavci, zato se je število povečalo.

V vodstvu Železarne Ravne je povečanje zaradi delavcev strateškega razvoja, ki so bili z reorganizacijo prerazporejeni iz Tehniškega sektorja.

Prenehanja delovnega razmerja

Število prenehanj delovnega razmerja je bilo bistveno manjše kot leto dni poprej. Rednih upokožitev skoraj ni bilo več, ker so se prejšnja leta intenzivno upokoževali z dokupi let, tako da lani ni bilo več delavcev, ki bi izpolnjevali pogoj za redno upokožitev.

Z dokupom let se je lani upokožilo še 41 delavcev (leto poprej pa kar 323 delavcev). Pogoje za dokup je izpolnjevalo še 160 delavcev, vendar nismo dobili sredstev, sami pa tega finančno nismo zmogli. Večina od teh 160 delavcev v letu 1993 ne izpolnjuje več pogojev za dokup, ker s 1. 1. letos velja poleg zavarovalne dobe tudi starostni pogoj za upokožitev.

Zelo se je zmanjšalo tudi število odpravnin delavcem, ki so sami poskrbeli za svojo socialno varnost. Izplačali smo 68 odpravnin, leto poprej pa kar 258. V letu 1991 se je pred izbruhom vojne na Hrvaškem in v BiH veliko delavcev vrnilo na svoje domove, kar lani ni bil več opazen pojav. Lani so zaostriili odnos do zaposlovanja tujcev tudi v sosednji Avstriji, zato tudi te vrste odhodov ni bilo toliko kot leto poprej. Tudi znesek odpravnine je dolgo znašal 200.000 SIT in je zato postajal vedno manj stimulativen.

Letos smo znesek odpravnin zvišali, zaposlitev v družbah Železarne Ravne je postala dokaj negotova, nekatere moti tudi nov delovni čas, zato v tem času opažamo pri delavcih povečan interes za izplačilo odpravnine.

Narasko je tudi število sporazumnih prenehanj delovnih razmerij. Lani je bilo kar 52 takih prenehanj (leto poprej pa 33). Zaskrbljujoča je struktura teh, ki odhajajo, saj je med njimi veliko visokošolskega kadra, zlasti ekonomistov.

Pri analizi izobrazbene strukture delavcev, ki so lani prekinili

delovno razmerje v Železarni Ravne, vidimo, da je bilo od 344 delavcev le 64 takih, ki so bili brez strokovne izobrazbe, 147 jih je imelo poklicno šolo, 93 srednjo strokovno izobrazbo in 50 višjo oz. visoko strokovno izobrazbo.

Odhajanje strokovnega kadra se odraža tudi v izobrazbeni strukturi zaposlenih, saj se je krivulja pri poklicni in srednji strokovni izobrazbi prvič po dolgih letih obrnila navzdol. Pri višjem in visokošolskem kadru sicer še ni negativnega trenda v razmerju izobrazbene strukture, ker praviloma po opravljenem pripravništvu še nismo odklanjali visokošolskega kadra, vendar je problem, ker odhaja formiran kader.

Sklenitve delovnih razmerij

Lani smo sklenili 136 delovnih razmerij, vendar je kar 53 od teh delovno razmerje tudi prenehalo, ker po opravljenem pripravništvu niso dobili redne zaposlitve. Ostalih 83 delavcev je bilo konec leta še v delovnem razmerju, od tega 60 za določen čas, 23 pa za nedoločen čas. Iz tega podatka vidimo, da je bilo zaposlovanje res zelo omejeno, saj so med zaposlitvami za nedoločen čas le fantje, ki so se vrnili s služnja vojaškega roka, 2 varnostnika in 5 ekonomistov.

Državljanstvo R Slovenije

Od 4620 ima 4554 oz. 98 % delavcev državljanstvo Republike Slovenije, od tega je 223 takih, ki so državljanstvo pridobili na osnovi vloge.

Status tujca ima 66 delavcev. 42 delavcev je pridobilo stalno delovno dovoljenje, 24 pa začasno.

Pripravila:
Ivana Prisan

V PREMISLEK IN ZA DISKUSIJO

FIRMA SO LJUDJE

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

INDUSTRIJSKE
ARMATURE -AMKO

Naslednja reproveriga, ki se sama ponuja, je grupacija za razvoj in proizvodnjo industrijskih armatur. Dosedanji razvoj in proizvodnja armatur na Muti sta že dala poleg proizvodnih rezultatov tudi ustrezen renome v svetu, da imamo dovolj osnov za zaokrožitev in povečanje poslovnega sistema. Osnovni namen grupacije industrijskih armatur - AMKO bi bil organizirati poslovni sistem za razvoj in proizvodnjo industrijskih armatur iz:

- rjavnih litih jekel
- nerjavnih litih jekel
- rjavnih kovanih jekel
- nerjavnih kovanih jekel
- rjavnih pločevin
- nerjavnih pločevin
- specialnih jekel
- sive litine
- nodularne litine
- nekovinskih materialov.

Skratka, AMKO bi nudil celovit spekter industrijskih armatur za potrebe:

- pitne vode
- kemije - energetike
- petrokemije
- živilske industrije
- procesne tehnike itd.

V to reproverigo, kjer bi se izdelovale nizkotlačne, srednjetačne in visokotlačne armature premera DN15 do DN1600, bi bile vključene naslednje tovarne oziroma posamične zmogljivosti:

- Armature Muta - vodilno podjetje
- Mini livarna - Ravne
- Srednja livarna - Ravne
- Livarna - Vuzenica
- Kovačnica - Ravne
- Kovačnica - Muta
- stroji za mehansko obdelavo v TSD in Pnevmatiki
- zasebna podjetja
- Tesnila Trebnje itd.

Ogromna znanja in izkušnje, ki smo jih pridobili v zadnjih desetih letih, ter naša aktivna vloga v mednarodnih organizacijah, dajejo stvarne možnosti za uspešno krmiljenje takega celovitega poslovnega koncepta.

DEFORMACIJSKA
TEHNIKA RAVNE

Tretja reproveriga, ki bi lahko imela široke mednarodne

razsežnosti, saj smo z našimi stiskalnicami praktično na vseh celinah, je deformacijska tehnika. V osnovi bi to reproverigo sestavljali:

- managerski biro
- razvojni biro
- proizvodnja stiskalnic
- proizvodnja orodij
- proizvodnja mehanizacij in strežnih naprav.

Ideja o povezavi razvoja in proizvodnje stiskalnic ter deformacijskih orodij ni nova, saj smo jo v zadnjih dveh letih, ko iščemo možnosti za gradnjo težke orodjarne na Ravnah v sodelovanju s Serom, že večkrat predstavili. Povezanost razvoja stiskalnic in deformacijske tehnologije oblikovanja pločevinastih delov je tudi konstrukcijsko - in ne le tržno - smiselna. Vse pomembne svetovne firme, kot so Weingarten, Schuler, Mueller, Lasco, nudijo celovito tehniko, to je tehnologijo, stroj in orodje.

Škoda, da na Ravnah ne najdemo skupnega jezika za to področje, ker bi se lahko tako celovito lotili velikih mednarodnih projektov, ki se nenehno odpirajo na področju avtomobilске industrije.

Sodelovanje s Serom, kjer je bilo predvideno novo podjetje SERAVNE za razvoj in proizvodnjo velikih orodij za karoserije, je bilo že tik pred realizacijo, vendar je zaradi ozkosti mnogih ostalo v predalih. Bolj korajžen je bil TAM, ki je ugriznil v projekt kljub slabim investicijskim možnostim in ga je že pričel skupaj s Serom in Revozom uresničevati, s čimer je pridobil nove zaposlitve.

Vrata za projekt deformacijske tehnike še niso čisto zaprta, ker so za mnoge tujce zmogljivosti na Ravnah zelo vabljive, prav tako znanja s področja proizvodnje stiskalnic, orodij, modelov itd.

V reproverigo deformacijske tehnike bi bili povezani:

- Tovarna stiskalnic - Ravne
- Orodjarna - Ravne
- TSD - Ravne
- SER - Francija
- Livarna - Ravne
- Monter - Dravograd
- kooperanti.
- Proizvodni programi:
- deformacijski stroji
- deformacijska orodja za pločevino
- deformacijska orodja za utopno kovačnico

- izdelava modelov
- izdelava strežnih naprav itd.

Proizvodni program bi zagotovil najmanj 500 novih delovnih mest visokovrednih profilov znanja /menim, da je ta projekt eden od tipičnih primerov nedefiniranega kaosa na Ravnah/.

TOVARNA
VZMETI

Vzmetni elementi, ki se uporabljajo pretežno na vozilih, sodijo v proizvodnem strojništvu med izdelke visoke tehnologije, saj so to deli, ki so dinamično obremenjeni. Področje vzmeti, tako listnatih, paraboličnih in torzijskih, Ravnam ni tuje, zlasti imamo veliko znanje in izkušnje pri proizvodnji listnatih in torzijskih vzmeti, zato so stvarne možnosti, da se ta spekter celovito razširi. Ko bi pridobili managerja za vzmetno tehniko, bi lahko ponovno oživili razvoj in proizvodnjo:

- * listnatih vzmeti
- * paraboličnih vzmeti
- * torzijskih vzmeti
- * stabilizatorjev
- * spiralnih vzmeti in
- * drugih industrijskih vzmeti.

Seveda moramo dati revitalizirani proizvodnji vzmeti na Koroškem nove dimenzije in vrednosti. Nove vzmeti morajo biti plastično prednapete, s čimer bi izrabili material od sedanjih 30 % pri klasičnih vzmeteh na 90 % pri plastično prednapetih. Znanja in izkušnje za izdelavo plastično prednapetih torzijskih vzmeti smo si pridobili pri namenski proizvodnji, zato jih lahko sedaj uporabimo tudi v civilne namene.

TOVARNA
UTOPNIH
ODKOVKOV

Nova tehnologija visokolegiranih jekel v testastem stanju že trka na vrata proizvodnega strojništva v Železarni Ravne. Tehnologija nam daje neslutene možnosti vstopanja Raven v proizvodnjo visokotlačnih armatur, delov za pnevmatična in hidravlična kladiva, delov za avtomobilsko industrijo in industrijskih rezil ter drugih delov za kovinsko

predelovalno industrijo.

Naštel sem le nekaj reproverig, ki imajo optimalne možnosti za realizacijo, odločitev je v vodstveni strukturi, ne pri delavcih, saj Korošcem na splošno pripisujejo lepe lastnosti:

- * da so trmasti
- * da so navezani na zemljo
- * da radi obdelujejo les in
- * da so zaljubljeni v jeklo.

ZAKAJ NIMAMO
MANAGERJEV?

Aktivnosti za reševanje sedanega kaosa so bolj ali manj usmerjene v vladne strukture in vodstvo Slovenskih železarn. Rezultati so pičli. Koroška je daleč od Ljubljane in tudi Koroška krajina se praktično zapre pri Mislinji. Naša dežela je le bolj odprta proti zahodu, zato ni druge izbire kot ustvariti lasten managerski team, ki bo z znanjem in dušo ter s koroško trmo delal za drugačno prihodnost. Rešitev bi bila preprosta in do potankosti preizkušena v zahodnem poslovnem svetu.

Praktično vse firme na Zahodu imajo direktorje, ki vodijo poslovni sistem podjetja, in managerje, ki pridobivajo posle. S tako preprosto organizacijo celovito obvladujejo proizvodnjo, stroške in management. Do te preproste, a učinkovite logike na Ravnah še nismo prišli, zato bi bilo smiselno podpreti vodstvo Železarn Ravne pri ustanavljanju lastnih managerskih centrov po Evropi in Zahodu sploh. Za začetek bi potrebovali managerje za:

- deformacijsko tehniko
- industrijske armature
- industrijska rezila
- metalurško opremo.

Lastno marketinško nastopanje bi morali organizirati znotraj plotu Železarn Ravne, to je v na novo organiziranih "reproverigah", in zunaj železarn v "proizvodnih celicah", ki bi bile posejane po Koroški krajini.

Nastajale bi nove tovarne prihodnosti, ki bi ustvarjale nova delovna mesta in prinašala novo prihodnost Koroški in Železarni Ravne.

Vzporedno s preusmeritvijo dela proizvodnih programov v proizvodne celice se morata oblikovati vsaj dve veji znanja, ki sta nujni za vzdrževanje poslovnih sistemov, tako znotraj Železarn Ravne kot zunaj nje. To sta:

1./ Razvoj metode za izbiro izdelkov, primernih za izvoz na zahodna tržišča v Železarni Ravne

2./ Sistem za transfer rezultatov raziskovalnega in razvojnega dela na izdelke visoke tehnologije.

Dr. Tone Pratnekar

NAŠE DELO V DECEMBRU

NAŠ NAJVEČJI PROBLEM SO NAROČILA

V decembru smo dosegli 35 odstotkov predvidenega plana skupne proizvodnje, kar v kumulativni znaša 62,3 odstotka. Za 4.551,3 tone prodanih izdelkov smo iztržili 550,7 milijona SIT, kar je v povprečju 121 SIT/kg. Od tega smo na domačem trgu prodali 1.677,1 tone v vrednosti 232,8 milijonov SIT, v nekdanje republike SFRJ smo prodali 337,9 tone v vrednosti 29,7 milijona SIT, izvozili pa 2.536,2 tone v vrednosti 288,2 milijona SIT oz. 2,9 milijona dolarjev.

PROIZVODNA PROBLEMATIKA

Jeklarna je izdelala 3812 ton elektro jekla in 125 ton jekla EPŽ. Z 10 t EOP so obratovali od 1.12. do 21.12.1992, s pečjo UHP pa ponoči od 11.12. do 18.12.1992. Obratovalni čas obeh peči so morali prilagoditi naročilom in ceni električne energije. Velike probleme so imeli z izpolnjevanjem naročil, kjer so predpisane vrednosti oligo elementov nižje od standardnih.

Proizvodnja in odprema v **Valjarni** sta bili nižji zaradi praznikov. Ob stalnih problemih z dobavo potrebnega vložka se je pojavljalo še pomanjkanje naročil, kar se bo z vso

silovitostjo prikazalo že v januarju 1993.

V **Kovačnici** dobava vložka iz Jeklarni ni bila zadovoljiva. Naročene šarže niso prihajale pravočasno. Zgodilo se je, da je peč v Kovačnici gorela osem ur, čakajoč na šarži CK15 in CK67. V decembru je Kovačnica sprejela 627 ton vložka. Skovali so 557 ton in toplotno obdelali 861 ton odkovkov. Zaradi slabega vakuumiranja je bil delež H2 žarjenja 6,4 odstotka. Odpemili pa so 876 ton izdelkov. Zaloge Kovačnice so se z 2167 ton zmanjšale na 1739 ton, predvsem na račun medfaznih zalog. Zmogljivosti kovanja so bile izrabljene 40-odstotno, toplotne obdelave pa 35-odstotno.

21.12.1992 so imeli strojelom na 18 MN stiskalnici, zato so takoj pričeli z generalnim remontom, ki bo končan predvidoma 1.2.1993.

Odprih naročil imajo še za 450 ton, kar je le za en teden.

Jeklovlek je tudi decembra imel realizacijo proizvodnje na ravni prejšnjih mesecev. Še vedno imajo velike težave s pomanjkanjem vložka, ki je še vedno nezadovoljiv.

Vzmetarna je prenehala z delom 18.12.1992, saj so do takrat izpolnili vsa naročila. Skrbijo pa jih še vedno slaba angažiranost na trgu, stara oprema in izrabljeni stroji.

V **Strojih** je bila še vedno problematična odprema pilger valjev in pilger trnov v Sisak, prav tako je bil delno nerešen problem odpreme v 3. maj Rijeka. Od navijalcev in segmentov, ki čakajo v špediciji za Rusijo, so v decembru odpemili dva navijalca in 32 segmentov. Razgovori o dobavah ostalih še tečejo (problem plačila). Ostali splošni problemi pa so še vedno premajhna zasedenost zmogljivosti in pomanjkanje naročil.

Industrijski noži so imeli skupaj za 2654 ur zastojev, od tega jih je bilo za 1454 ur na brušenju. Zaradi pomanjkanja dela pa imajo težave še v medfazni proizvodnji.

PROBLEMATIKA PRODAJE NA DOMAČEM TRGU

Valjarna je dosegla 60 odst. tonažne in 57 odst. vrednostne realizacije na domačem trgu. Na YU trgu je bilo doseženo 80 odst. tonažne in 69 odst. vrednostne realizacije.

Kovačnica je dosegla 50 odst. tonažne in 56 odst. vrednostne realizacije. Tak rezultat je bil, ker sta zaradi pomanjkanja naročil in vložka izmenoma delala kovaški stroj in 1800-tonska stiskalnica. Na YU trgu so dosegli 51 odst. tonažne in

43 odst. vrednostne realizacije.

Jeklovlek je dosegel 40 odst. tonažne in 46 odst. vrednostne realizacije na domačem trgu, in sicer zaradi pomanjkanja vložka.

V **Pnevmatiki** so na slovenskem trgu prodali 0,7 ton oz. 35 odst. planiranega, in za to iztržili 49,2 odst. planirane vrednosti. Na Hrvaškem je bil plan dosežen 13 odst., kar je pomenilo okoli 30 odst. načrtovane vrednosti. Kot je razvidno, so bili plani le delno doseženi, za kar je kriva splošna situacija na trgu.

Vzmetarna je na slovensko tržišče plasirala 35,4 tone izdelkov in iztržila nad 5 milijonov SIT. To je predstavljalo 61 odst. načrtovane količine oz. 49 odst. načrtovane vrednosti. Nihanja med proizvodnjo in prodajo izdelkov so še vedno velika zaradi občasne plačilne nesposobnosti kupcev. Na Hrvaško so izvozili 16 odst. planiranega in iztržili 29 odst. načrtovane vrednosti. V celoti je bil plan prodaje na Hrvaško uresničen, saj je bil precej presežen v novembru.

Stroji so na domačem trgu presegli količinsko planirano realizacijo za 77,3 odst. in s tem finančno vrednost za 42,5 odst. Presežek je nastal s prodajo pilger trnov v vrednosti 140.000 DEM prek Kovinotehne Celje iz zaloge špedicije.

PROBLEMATIKA UVOZA

V decembru smo uvozili 1,25 milijonov dolarjev repromateriala in rezervnih delov. Uvozna služba je v letu 1992 opravljala delo tako za Metalurgijo, Predelavo kot za tehniške službe; uvažala vse vrste materialov: surovine, repromateriala, in tudi nadomestne dele za tekoče vzdrževanje in opremo. V letu 1992 smo uvozili blaga v skupni vrednosti 20.928.217 \$. 72 odst. tega uvoza je bilo za potrebe Metalurgije in le 28 odst. za ostale. Navedeni uvoz se je realiziral 73 odst. po dolgoročnih koop. pogodbah, manjši delež pa z dir. naročili ter plačili s poboti iz rednega izvoza.

Darinka Gradišnik
Statistika

ODSTOTKI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE

	SKUPNA PROIZVODNJA		ODPREMA		FAKTURIRANA REALIZACIJA		IZVOZ		DOMAČI TRG		
	TON	TON	TON	TON	SIT	SIT	\$	SIT	SIT	SIT	
! december	zbir	deceber	zbir	deceber	zbir	deceber	zbir	deceber	zbir	deceber	zbir
JEKLARNA	30,8	63,4	0,0	24,1	0,0	36,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VALJARNA	40,9	65,9	67,2	75,5	113,8	102,6	77,4	70,5	124,6	97,2	107,0
KOVAČNICA	19,9	45,1	20,1	34,7	55,7	63,3	52,9	48,1	85,5	67,3	70,4
JEKLOVLEK	39,0	61,3	47,1	61,1	69,3	80,2	56,8	64,7	87,8	84,6	66,3
SK. METALURGIJA	34,7	63,0	47,9	60,6	86,3	85,2	68,7	68,5	109,6	93,4	94,2
JEKLOLIVARNA	39,2	55,9	41,3	57,9	63,9	82,9	46,8	72,6	75,4	99,3	68,0
TSD	18,2	54,8	10,7	47,0	54,2	50,6	26,1	42,7	61,8	57,9	31,1
ORODJARNA	168,2	130,1	72,0	117,6	43,5	95,5	18,5	39,4	31,6	55,0	71,5
PNEVMATSKI STROJI	90,3	51,9	83,5	53,5	55,9	55,8	109,4	47,0	176,6	66,3	45,6
VZMETARNA	20,9	38,5	13,9	39,0	22,7	58,7	0,0	104,1	0,0	138,2	25,9
SK. PREDELAVA	30,5	48,8	18,9	46,1	47,6	60,0	30,2	46,1	63,9	62,7	38,4
STROJI IN DELI	30,6	39,1	35,1	38,9	43,2	58,3	20,0	36,2	32,3	50,2	177,9
SKUPAJ 2R	35,0	62,3	45,8	58,9	73,5	78,2	47,9	56,9	79,3	77,9	92,1
INDUSTRIJSKI NOŽI!	54,7	95,0	95,1	91,9	106,1	113,1	87,5	96,3	139,9	133,2	68,1

NEODVISNOST O PRESEŽKIH

Medtem ko so sindikati v železarnah Jesenice in Štore ob koncu januarja vodili akcijo proti celodnevni delovni dobi, sta ravska sindikata glede uvedbe delovnega časa, ki bo prizadel predvsem ženske in družine, molčala, kakor pa je povedal sekretar Neodvisnosti Miroslav Garb, sta se oba vključila v reševanje kadrovske problematike. Sodelovala sta pri oblikovanju pogodbe o reševanju presežnih delavcev.

Pogodba, ki so jo podpisali v začetku februarja, opredeljuje vsebinske in materialne vire za socialne programe na Jesenicah, Ravnah in v Štoreh, kjer naj bi bilo skupno 1700 delavcev preveč. Na Jesenicah so jih 700 razporedili v Center za prestrukturiranje, na Ravnah 750 v Logistični center, v Štoreh pa 300 v Center za izobraževanje.

Ti centri naj bi se financirali iz naslednjih virov:

1. državni vir - 85 odstotkov - sredstva so predvidena z zakonom o sanaciji Slovenskih železarn

2. del kupnine od prodanega premoženja (na žiro račune Centrov naj bi prenesli 10 odstotkov od prodaje počitniških domov, hotelov in drugih objektov)

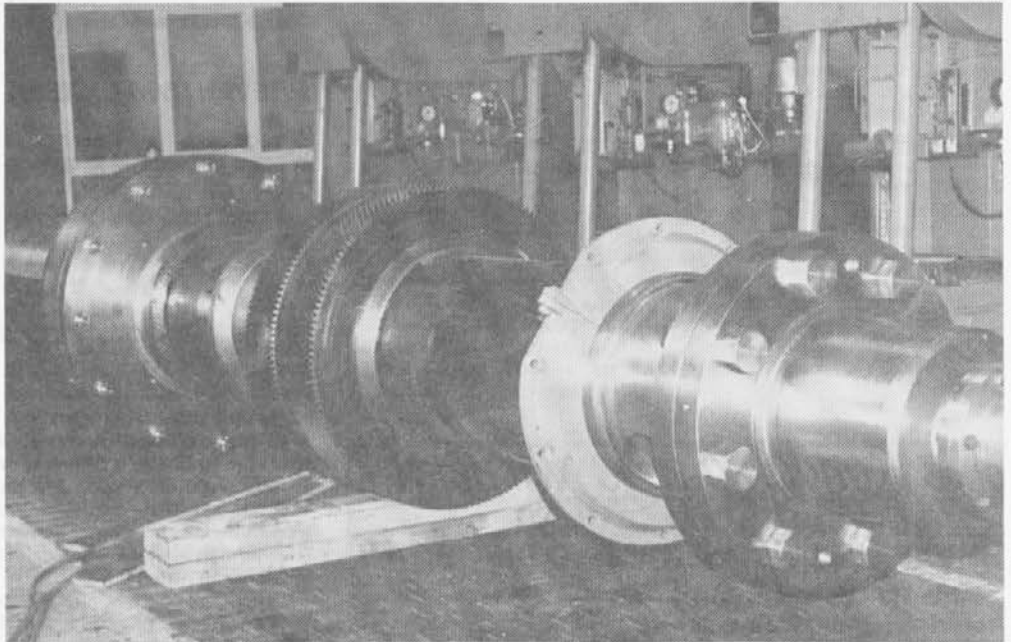
3. dohodek, ki bi ga ustvarili delavci, razporejeni v Centru

4. interni davek (ki je še sporen, saj so ga sindikalni zaupniki na pritisk baze zavrnili).

V republiškem sanacijskem programu je za leto 1993 predvidenih 17 milijonov DEM za reševanje presežnih delavcev. Ta denar bo namenjen le za delavce, razporejene v te centre, medtem ko bodo morala podjetja za presežne delavce, ki bodo ob delo med letom, poskrbeti sama. Dopusčena je še možnost, da se podjetja na določeni lokaciji dogovarjajo o medsebojni solidarnosti. Žal pa po mnenju sekretarja Neodvisnosti čut solidarnosti med delavci Železarn Ravne vse bolj zamira.

V januarju so se sindikalni funkcionarji pogovarjali z direktorji podjetij o tem, kdo naj (ne) pride na seznam presežnih delavcev. Poskušali so najti skupne kompromisne rešitve, da bi bilo čim manj stresov in konfliktnih primerov. Problem je v tem, da imajo vodilne strukture zelo proste roke pri določanju presežkov (za zdaj ne

gre za trajne viške), pri čemer se ne ozirajo na določila podjet-

niške kolektivne pogodbe.

Sindikat Neodvisnost je predlagal drugačno uporabo kriterijev (seštevanje), a Svobodni sindikat je ugovarjal, da bi s tem povzročili tisoč in en problem. S predlogom, da se OP ne upošteva, pa je dal v roke vodilnim močno orožje, da lahko presežne delavce določajo še bolj subjektivno.

V posameznih podjetjih Železarn Ravne delavci zahtevajo, da morajo mojstri in drugi vodilni z njimi govoriti v slovenskem jeziku. V nekaterih okoljih je bila namreč kadrovska politika v preteklosti taka, da vodilni ne znajo ali nočejo govoriti slovensko. Če ne bo šlo drugače, bomo morali ta problem reševati na ravni Slovenskih železarn.

Delavci naslavljajo tudi tih poziv na tiste, ki se lahko preživljajo na kmetiji ali z obrtjo, da se odpovejo zaposlitvi v železarni. Če odziva ne bo, bo sindikat poskušal vplivati na spremembo zakona.

Kljub opozorilom našega sindikata nekateri vodilni razporejajo med presežke delavce, ki po ugotovitvah komisije za varstvo pravic na seznamu ne bi smeli priti. Po zagotovitvi Miroslava Garba Neodvisnost

na take sezname ne bo pristala. Pristala bo le v primerih, kjer je v doglednem času mogoče računati na socialno varnost z invalidsko ali starostno upokojitvijo, z dokupom let, zaposlitvijo v invalidskih delavnicah ali s samozaposlitvijo.

Pogodba, ki so jo podpisali sindikati in vodstvo Slovenskih železarn, naj bi presežnim delavcem zagotovila status delavca. Direktor se jih s premetitvijo v Logistični center ni znebil, temveč je zanje materialno in moralno odgovoren, s premetitvijo

Premeščeni v Logistični center bodo prejeli 70-odstotno plačo in dodatek za delovno dobo. Ni pa še razčiščeno, kako bo z dopustom, regresom in bolniško, ker je bilo to v dosedanji enoti Presežni delavci drugače, kot bo odslej. Vsekakor zakon razporejenim v Logistični center zagotavlja socialno varnost do petih let.

Kot je dejal sekretar Garb, v sindikatu Neodvisnost upajo, da bodo pri razporejanju v Logistični center sindikalisti in direktorji našli kompromisne rešitve

so podjetja le začasno razbremenjena stroškov, ki jih ne zmorejo, kar naj bi jim olajšalo sanacijo.

in se tako izognili preštevilnim sporom in problemom, ki z njimi nastajajo.

Mojca Potočnik

OSKRBA Z ENERGIJO V DECEMBRU 1992

V mesecu decembru sta bili dobava in oskrba porabnikov z zemeljskim plinom zadovoljivi, čeprav je bila zaradi neplačanih računov Petrolu oskrba nekajkrat tik pred tem, da nam plin zaprejo. Mazuta in propan-butana v tem mesecu nismo nabavljali. Plin propan-butana smo rabili iz zaloge, mazuta pa nismo rabili. Pokurili pa smo 42.400 kg odpadnega olja, ki smo ga zbrali v železarni in izven nje, ter olje, pridobljeno iz 108,5 m³ odpadne emulzije.

Z destilacijo odpadnih nitro razredčil smo pridobili 800 kg čistega razredčila.

Proizvodnja in oskrba porabnikov s sekundarnimi energenti je bila prav tako v redu. Motnje so bile le pri proizvodnji acetilena od 14.12. do 19.12. 1992, in sicer zaradi generalnega remonta acetilenskega razvijalnika. Stroji in deli ter Valjarna pa niso imeli acetilena v acetilenskem omrežju še od 21.12. do 23.12.1992 zaradi okvare cevovoda (v zemlji pred težko halo SiD). Namesto dotrajane acetilenovoda smo izdelali novega.

Vsi porabniki acetilena so se v času motenj oskrbovali z acetilenom v jeklenkah.

Poleg oskrbe z energenti smo opravili še preventivne preglede in popravila na energetskih napravah in omrežju. Dokončali smo obnovo in posodobitev ŽP 3 v žarilnici kovačnice, s poudarkom na zmanjšanju porabe plina in varnem obratovanju.

Po naročilu Komunalnega podjetja Prevalje in Stanovanjskega podjetja Ravne pa smo opravljali tudi dela na toplovodu zunaj železarn.

Ferdinand Kotnik, inž.

Pomisli, predno se ljubiš!

s kondomom je varneje!

Aids je bolezen, pri kateri izgubi človek svojo naravno imunost - odpornost, to je obrambno zmožnost pred okužbami.

Povzročitelj te bolezni je virus iz skupine retrovirusov, ki se imenuje HIV (angleška beseda human immunodeficiency virus ali virus, ki povzroča izostanek imunosti). Napada T-limfocite, ki imajo pomembno vlogo v obrambi organizma. Mnoge nenevarne bolezni v organizmu brez odpornosti "podivjajo" in lahko izzovejo težko bolezen ali celo smrt okužene osebe.

Virus lahko v človeku dalj časa (od nekaj mesecev do nekaj let) miruje; tak človek je zdrav nosilec bolezni. To je zdrav klicenosec, in ga moramo imeti za okuženega.

Znamenja bolezni so neznačilna. Okuženi ljudje ostanejo zdravi vse do nastanka bolezni. Najpogostejši pa so naslednji znaki:

- utrujenost in oslabelelost
- večja izguba teže (več kot 5 kg v manj kot dveh mesecih)
- temperatura ali nastanek temperature brez vzroka
- močno znojenje, posebej ponoči
- stalni glavoboli
- otekle bezgavke
- suh kašelj
- pljučnice, ki so težko ozdravljive

vljive in se rade ponavljajo

- pogoste okužbe z glivicami, z virusom herpesa in paraziti
- vrsta nevroloških znamenj
- neredna prebava (zaprtost, driske).

KAKŠNA JE MOŽNOST, DA SE BO PRI OSEBI, KI JE OKUŽENA, RAZVIL AIDS?

Po dosedanjih podatkih kar polovica ljudi, ki so se okužili s HIV, zbolijo v prvih petih letih po okužbi.

DO OKUŽBE PRIDE SAMO TEDAJ, ČE VIRUS PREIDE V KRI:

- s spolnimi odnosi z okuženimi osebami
- z brizgalkami, iglami in drugimi predmeti, ki so bili v stiku z okuženo krvjo
- s prenosom z okužene matere na otroka v nosečnosti, med porodom in pri dojenju

NE OKUŽIMO SE:

- z dotikanjem okužene osebe
- na stranišču
- s piki komarjev

KAJ MORAMO VEDETI O AIDSU

- običajno družinsko življenje z okuženo osebo, na delovnem mestu in drugo

- v bazenih
- s hrano in pijačo.

Dokler ne bo odkrito cepivo in učinkovito zdravilo, je najvažnejše preprečevanje - preventiva.

PREVENTIVNI UKREPI

Izogibajmo se spolnih odnosov z osebami, ki jih ne poz-

namo, oziroma ne poznamo njihovega zdravstvenega stanja. Pri spolnih odnosih se izogibajmo odnosov v zadnjik ali usta. Zapomnimo si, da se pri pravilni uporabi kondoma močno zmanjša možnost okužbe. Imejmo stalnega partnerja!

Če želite še kaj vedeti, vprašajte svojega zdravnika, ki vam bo odgovoril ali pa vas bo napotil k ustreznemu strokovnjaku.

Zdravstveno varstvo

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- OWEN, Mai
SPC and continuous improvement / Mai Owen. - Berlin, 1989
ISBN 3-540-50481-8 Springer Berlin
- PASSWORD : english dictionary for speakers of Slovenian / urednik slovenske izdaje Branko Madžarevič; prevod Vladimir Pogačnik, Bronka Drozg, Boštjan Zupančič. - Ljubljana, 1992 (Kernerman semi-bilingual dictionaries)
ISBN 86-341-0767-1
- PREDPISI o dohodnini, davkih občanov in drugih davkih ter prispevkih. - 4. spremenjena in dopolnjena izd. - Ljubljana, 1992
PRIJATELJ, Janez
Novo slovensko pokojninsko in invalidsko zavarovanje : zakon z uvodnimi pojasnili / Janez Prijatelj. - Ljubljana, 1992
PRIRUČNIK za konzultantske usluge u investicijskoj izgradnji. - 2. dopunjeno izd. - Zagreb, 1992
RIP : računalniško izmenjavanje podatkov. Način vključevanja v Evropo / urednik Jože Gričar. - Kranj, 1992
ROBOT motion : planing and control / edited by Michael Brady. - Cambridge, 1982. - (The MIT press series in artificial intelligence)
ISBN 0-262-02182-X
ROSS, Philip J.
Taguchi techniques for quality engineering / Philip J. Ross. - New York, 1988
ISBN 0-07-053866-2
- SCHULEN und Laboratorien : elektrotechnische sicherheitsnormen fuer Einrichtung und Betrieb von Laboratorien und naturwissenschaftlichen Raeumen in Schulen. - 2. Aufl., stand der abgedr. Normen : avgust 1991. - Berlin; Koeln. 1992. - (DIN-VDE-Taschenbuch ; 503)
ISBN 3-410-12726-7 SRŠEN, Janez
Jezik naš vsakdanji / Janez Sršen. - natis. - Ljubljana, 1992
ISBN 86-7061-046-9 STIEFEL, Ludwig
Gun propulsion technology / edited by Ludwig Stiefel. - Washington, 1988. - (Progress in astronautics and aeronautics ; Vol. 109
ISBN 0-930403-20-7
STROPNIK, Jože
Trdnost : predpisi in tabele za statičnotrdnostne preračune linijskih konstrukcij / Jože Stropnik, Aleš Mihelič. - Ljubljana, 1991
ISBN 86-7217-076-8
VELTRI, Steven J.
How to make your computer talk / Steven J. Veltri. - New York, 1985
ISBN 0-07-067380-2
VISOKOKVALITETNA jekla : priročnik / standardizacija in dokumentacija. - Ravne, 1992
ZAKON o obilgacijskih razmerjih s stvarnim kazalom. - Ljubljana, 1990

Pripravila Zlatka Strgar

KULTURA

KAKŠNO BO PREŽIHOVO LETO

Organizatorji kulturnega življenja v občini Ravne na Koroškem želijo, da bi bilo leto 1993 prežeto s Prežihom, saj praznujemo stoletnico njegovega rojstva. Nekatere dejavnosti so se že začele - Hotuljci so jeseni pripravili steljerajo po starem, odbor za literaturo pri ZKO je razpisal literarni natečaj, ki je prinesel lepo pesniško bero, izšla je znamka z motivom iz Solzic, ZKO pripravlja gledališko predstavo po Prežihovih delih, njemu se bodo s posameznimi prireditvami poklonila kulturna društva, slovesen zaključek Prežihovega leta pa bo jeseni, ko bo odbor za praznovanje stoletnice pod vodstvom prof. Janeza Mrdavšiča organiziral vseslovenski simpozij o Prežihu - pisatelju.

Prav bi bilo, ko bi stoletnico velikega koroškega rojaka izrabili tudi turistični delavci in gospodarstveniki, vendar ti te možnosti, žal, še niso dojeli. Veseli smo lahko vsaj tega, da bodo stoletnico Prežihovega Voranca vzele zares vse osnovne šole v Mežiški dolini. Pripravile bodo proslave ob obletnici njegove smrti, slovesno bodo podelili Prežihove bralne značke, pri različnih predmetih pripravljajo raziskovalne naloge v zvezi z njegovim življenjem in delom. Še poseben poudarek dajejo

stoletnici na osnovni šoli Prežihov Voranc na Ravnah, kjer ob vsem drugem pripravljajo srečanje slovenskih osnovnih šol z imenom Prežihovega Voranca, hkrati pa se veselijo, da bodo v tem letu začeli z gradnjo prizidka, ki jih bo rešil dvoizmenskega pouka in prostorov stare trške šole, ki je za učence postala že življenjsko nevarna.

KOROŠČI V SLOVENSKEM ROMANU

V sredo, 6. januarja, je Miloš Mikeln v Koroški osrednji knjižnici na Ravnah predstavil knjigo Veliki voz, ki opisuje tudi kraje in ljudi iz Mežiške doline. Snov za knjigo, ki je izšla pri založbi Mihelač in ki jo prof. Mrdavšič imenuje "slovenska saga", je avtor črpal iz novejših slovenske zgodovine, začevši z boji za Koroško po 1. svetovni vojni, dogajanje pa se konča v sedanosti. Mikeln je z našimi kraji in ljudmi tudi osebno povezan, saj njegov rod izvira z Leš.

NAJVIŠJE KULTURNO PRIZORIŠČE

Uršlja gora se po pravici ponaša z nazivom "najvišji

slovenski kulturni dom". Vsako leto je namreč tu dvoje kulturnih srečevanj - zimsko in letno.

Letos je bilo v planinskem domu na Uršlji že 15. kulturno srečanje. V soboto, 16. januarja, je pel moški zbor Vres, naslednji dan pa so nastopili Črnjanski pobi. Oboji so imeli vsaj toliko poslušalcev kot na kakšni prireditvi v dolini, le da je bilo tu srečanje s slovensko pesmijo še bolj doživeto in pristno.

KULTURA IN ZASEBNA POBUDA

Likovni salon na Ravnah je bil že več mesecev zaprt. Ob koncu lanskega leta je občina Ravne prostore, ki jih je pred leti za razstavne namene uredila Železarna Ravne, dala v najem akademskemu slikarju Benjaminu Kumpreju, ki je v njih odprl Galerijo Grad, in to z razstavo uveljavljenega slovenskega slikarja Lojzeta Logarja, rojenega leta 1944 v Mežici. Leta 1968 je diplomiral na ALU

v Ljubljani, kjer je končal tudi grafično specialko, zatem pa se je izpopolnjeval še v Zahodnem Berlinu. Ciklus njegovih del Davidov vrt razodeva umetnika, ki gledalca osvaja z močjo barve in erotično vsebino. V Galeriji Grad bo na ogled do 20. februarja.

Istočasno kot Logar na Ravnah je v Abanki na Prevaljah razstavil svoja dela akademski kipar Andrej Grošelj. Na otvoritvi razstave in na degustaciji svečinskih vin, ki ji je sledila pri Brančurniku, je pel Koroški oktet z Raven, medtem ko je na otvoritvi Kumprejeve galerije nastopil Oktet TRO s Prevalj. Ljubitelji likovne umetnosti nedvomno obema prireditelja razstav (pobudnik prevajalske je bil Jožko Kert) želijo uspešno delo še naprej, niso pa redki med njimi, ki bi jima radi priporočili, naj se v prihodnje izogneta istočasnosti prireditev. Tokrat so obe razstavi začeli odpirati v petek, 29. januarja, ob 18. uri. Uvodno besedo na Ravnah je imela kustosinja Milena Zlata, na Prevaljah pa prof. Silva Sešel.

Mojca Potočnik

NOVE KNJIGE V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI RAVNE

- Bobek, D.: Finančni trg. - Ljubljana, 1992
 Čvetko, A.: Zdravstveno zavarovanje po novem. - Ljubljana, 1992
 Černigoj, B.: Nemško-slovenski strojniški slovar. - 2. prečiščena izd. - Ljubljana, 1992
 De Angelis, B.: Skrivnosti o moških, ki bi jih morala poznati vsaka ženska. - Ljubljana, 1992
 Debeljak, A.: Pisma iz tujine. - Ljubljana, 1992
 Gill, R. W.: Creative Perspective. - London, 1992
 Grad, F.: Novi volilni sistem. - Ljubljana, 1992
 Habjan, V.: Anton Martin Slomšek. - Ljubljana, 1992
 Hribar, T.: Ontološka diferenca. - Ljubljana, 1992
 Hudeček, J.: Odvezane misli. - Ljubljana, 1992
 Jambrek, P.: Ustavna demokracija. - Ljubljana, 1992
 Jurkovič, I.: dBASEIV. - Izola, 1992
 Kenda, V.: Uvod v mednarodne ekonomske odnose. - Maribor, 1992
 Laib, E.: Erotika v umetnosti. - V Ljubljani, 1992
 Landolt-Tiedje, E.: Yoga, ein Übungsbuch fuer Anfaenger. - Muenchen, 1992
 Medved, D.: Trta življenja. - Ljubljana, 1992
 Milost, F.: Ustanavljanje in poslovanje mešanih podjetij doma in po svetu. - Ljubljana, 1992
 Muhič, V.: Svijet modela, kako postati manekena ili fotomodel. - Zagreb, 1992
 Ovsec, D. J.: Velika knjiga o praznikih - praznovanja na Slovenskem in po svetu. - Ljubljana, 1992
 Pedagogika danes - poglavja za antropološko snovanje slovenske pedagogike. - Maribor, 1992
 Pediček, F.: Pedagogika danes. - Maribor, 1992
 Powell, J.: Zakaj se ti bojim povedati, kdo sem?. - Ljubljana, 1992
 Praper, P.: Tako majhen, pa že nervozen!?. - Nova Gorica, 1992
 Stojko, T.: Slovenska pomlad. - Ljubljana, 1992
 Šuštaršič, R.: Traktat o svobodi in vrednostni sistem. - Ljubljana, 1992
 Vrišer, S.: Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem. - Ljubljana, 1992
 Wielki słownik angielsko-polski / polsko-angielski. - Warsaw, 1992
 Žigon, T.: Grad Haasberg in knezi Windischgraetz. - Logatec, 1992

ZNAMKA V PREŽIHOV SPOMIN

V letu, ko mineva 100 let od rojstva Prežihovega Voranca, bo znamka z motivom iz povesti Solzice ponesla spomin nanj po svetu. Znamka z nominalno vrednostjo 7 SIT je izšla 22.1.1993 in tega dne ste lahko na pošti 62390 Ravne na Koroškem vse poštne pošiljke žigosali z žigom prvega dne. Znamko je oblikoval akademik Matjaž Vipotnik, v poli po 25 znamk pa jo je v 5-barvnem ofsetu tiskala tiskarna DELO v Ljubljani. Prav je, da se tudi tako zavemo obletnice te samosvoje in legendarne osebnosti slovenske kulturne in narodne samobitnosti.

Jože Keber

Izbor: Darja Molnar

ALPSKO SMUČANJE

Pomanjkanje snega otežuje redno vadbo fužinarjevih smučarjev in smučark. Na srečo so lahko doslej veliko trenirali na Rahtelu, kjer so smučišče prekrili z umetnim snegom. Tu je bilo največ tekem v januarju, nekatere so pripravili tudi delavci SK Fužinar. 9. januarja je bila na Rahtelu veleslalomska tekma (progo je postavil trener Fužinarja Stanko Stosir) za pokal Gorenjke za starejše dečke in deklice. Med 130 tekmovalci iz Slovenije in Hrvaške je bil od Ravenčanov najboljši Simon Solero, ki je bil tretji.

Na progi Kaštivnik na Kopah je bil prve dni novega leta veleslalom za prvenstvo vzhodne Slovenije. Med mlajšimi deklicami je bila Zala Kutin iz Slovenj Gradca 12., Tamara Stropnik, Fužinar, pa 14. Med st. deklicami je bila Vesna Vravnik 9., med ml. dečki je zmagal Jernej Osrajnik iz Vuzenice, Aleš Gorza iz Črne je bil 3., Ravenčan Rok Salej pa 7. Odličen je bil znova Simon Solero, ki je osvojil 1. mesto med st. dečki. Eno od tekem, ki štejejo za prvenstvo vzhodne regije, so pripravili tudi delavci SK Fužinar na Rahtelu. Tudi tokrat so se v veleslalomu pomerili dečki in deklice. Največji uspeh je dosegel Aleš Gorza iz Črne, ki je zmagal med ml. dečki, od smučarjev Fužinarja pa so se uvrstili: 4. Solero, 5. Stropnik, 10. Vesna Vravnik in 12. Petra Mikeln.

Tekmo v slalomu so na Rahtelu organizirali Črnjani. Tokrat je bila regijska tekma le za mlajše dečke in deklice; z 2. mestom se je odlikoval Aleš Gorza, Črna, za njim pa so bili: 6. Rok Salej, 12. Ožbi Košeljn, 14. Rok Štaveker in pri dekletih 12. Tamara Stropnik, vsi Fužinar. Na smučišču Ošven je bila 16. januarja prva tekma vzhodne Slovenije za cobicane v veleslalomu, ki jo je pripravil SK Fužinar. Med 120 naraščajniki iz 13 klubov so se naši uvrstili: 4. Vanja Vravnik, 5. Špela Božič, 17. Maša Černovšek itd.; fantje: 10. Grega Kordež, 11. Aleš Butar, 14. Blaž Klančnik, 18. Miha Breznik itd.

SMUČARSKI SKOKI

Fužinarjev tekmovalac Erih Pečnik, ki je stalni član slovenske mladinske reprezentance v nordijski kombinaciji, je 10. januarja na tekmi za alpski pokal v kombinaciji v italijanskem Predazzu osvojil 13. mesto in tako drugič v letošnji sezoni osvojil točke v tem tekmovalju. Prvič je bil uspešen na tekmi v Planici. Pečnik je sodeloval tudi na tekmi za evropski pokal v nordijski kombinaciji v Avstriji in osvojil med člani 18. mesto.

Sicer pa mladi fužinarjevi skakalci pridno nabirajo izkušnje na tekmovaljih po Sloveniji. Tako so Vuzeničani 10. januarja pripravili prvenstvo koroško - štajerske regije, kjer so večino prvih mest osvojili prav mladi Ravenčani. Med dečki do 9 let je zmagal Luka Zajc, drugi je bil Lovro Rozman, sedmi pa Rok Kac. Med dečki do 11 let: 1. David Verdinek, 6. Jure Herček, dečki do 13 let: 1. Damjan Voda, 2. Iztok Verdinek in 3. Dejan Sušnik. Na tekmovalju za slovenski pokal v Kranju sta bila Lovro Rozman 10. in Nejc Kok 11. (tekmovalje, ki je bilo 24. januarja, je bilo v konkurenci dečkov do 9. let).

Zaradi pomanjkanja snega so velenjski športni delavci izpeljali tekmo za slovenski pokal za mlajše mladince na 60-metrski skakalnici v Dobji vasi. Z novim rekordom skakalnice je zmagal ljubljancan Jure Radelj, ki je v drugi seriji dosegel dal-

REKREACIJA IN ŠPORT

javo 61 metrov. Od naših je bil Andrej Zagernik 11., v kombinaciji pa 6.

PLAVANJE

Po nekajletni prekinitvi so prizadevni delavci plavalnega kluba Fužinar znova "obudili" mednarodni miting, ki je bil pred leti vselej izjemno kakovosten in množičen. Na letošnji plavalni prireditvi na Ravnah se je zbralo blizu 200 plavalcev in plavalk iz Madžarske, Avstrije in Slovenije. O kakovosti tokrat ne moremo govoriti, bilo pa je to dvodnevno druženje (miting je bil 9. in 10. januarja) mladih plavalnih upov v sproščnem prijateljskem vzdušju. Miting so uspešno izvedli sodelavci ravnanskega plavalnega kluba na čelu z organizacijskim predsednikom Konradom Frasom ter predsednikom kluba Marjanom Tisovnikom. Prireditve so podprli številni sponzorji, svoj delež pa so prispevali tudi starši otrok, ki plavajo za Fužinar, saj so gostili oz. prenočili otroke iz tujih klubov.

Tekmovalje se je odvijalo v petih starostnih kategorijah. Plavalci in plavalke Fužinarja so si priplavali lepo število medalj, najuspešnejši pa je bil Miha Hribernik, ki je zmagal v vseh štirih nastopih. Poleg njega so zlata odličja osvojili še naslednji domači plavalci: Matjaž Čepelnik, Marko Šuler, Peter Naglič, Borut Dežman, Primož Abraham ter Špela Fras, Lidija Breznikar, Tina Štor in Tanja Merzdovnik.

KOŠARKA

Tudi v preostalih treh tekмах območne slovenske lige, ki so jih košarkarji Koroške odigrali v januarju, ni bilo preveč uspeha za naše fante. Zmagali so le na eni tekmi, in to doma proti Kungoti z rezultatom 86:73. Naša ekipa je osvojila 5. mesto.

ODBOJKA

Na začetku drugega dela prvenstva v I. slovenski ligi so odbojkarji Fužinarja doživeli dva poraza. Najprej so doma izgubili proti ljubljanski Olimpiji s 3:0, kljub temu, da so bili povsem enakovereden nasprotnik gostom, nato pa so bili še tesno, s 3:2, poraženi v Murski Soboti proti Vigrosu. Tretje kolo je bilo končno uspešno tudi za Ravenčane, saj so doma premagali drugouvrščen Kamnik s 3:1. Tako so Kamničanom zadali drugi poraz v prvenstvu, sami pa so osvojili peti par točk. V 13. kolu so naši odbojkarji gostili moštvo Bleda in ga premagali s 3:2, nato pa so igrali še v gosteh proti Sempetru.

KEGLJANJE

Na 4. kegljaškem turnirju v spomin na dolgoletnega predsednika KK Fužinar Ota Hafnerja - bil je 16. in 17. januarja na 8-steznem kegljašču na Ravnah - je nastopilo 130 kegljačev in kegljavk iz vse Slovenije. Največ uspeha so imeli tekmovalci Konstruktorja iz Maribora, zlasti pri moških, kjer so osvojili prva tri mesta. Zmagala sta Hary Steržaj z 944 keglji in Dragica Kukovec, ki je podrla 433 kegljev. Od kegljačev in kegljavk koroških klubov se je najbolje uvrstila Ravenčanka Erika Lesnik, ki je bila druga, tretja Irena Oder iz Slovenj Gradca in peta Majda Verbole s Prevalj. Pri moških je 5. mesto osvojil Ivo Miakar, 11. je bil Danilo Vovk in 12. Peter Tomaž, vsi so tekmovalci Fužinarja.

Ivo Miakar

ŠAH

V prvenstvu 2. slovenske lige - vzhod, ki je potekalo novembra in v začetku decembra je ekipa Fužinarja med 12 udeleženci zasedla 3. mesto. Na članskih deskah so za Fužinar igrali Niko Ristič, Marko Vrečič, Branko Planinšek, Franc Rotovnik, Danilo Peruš, Vlado Turčin in Herbert Komarica, na

mladinski Janko Pešl in na ženski Danica Hleb. V petih kolid po švicarskem sistemu je Fužinar zbral 6 meč točk, s tem da je ekipa v zadnjem kolu izpustila priložnost za prvo mesto. S porazom proti prvaku, ekipi Krškega, je padla na 3. mesto.

12. decembra je šahovski klub Fužinar pripravil drugi memorialni hitropotezni turnir za posameznike v spomin na preminula člana kluba Maksa Pešla in Mirka Hrovatiča. Zbralo se je 30 igralcev s Koroške in iz Velenja. Po 13 kolid švicarskega sistema je z 11 osvojenimi točkami zmagal Drago Kristan, član šahovskega kluba Velenje, drugo mesto je z 10 točkami zasedel Danilo Peruš, Fužinar, tretje in četrto mesto pa sta si razdelila Milan Goršek iz Velenja in Branko Plimon iz Dravograda, s tem da je bil prvi boljši zaradi koeficienta po Buholzu.

27. decembra se je začelo klubsko prvenstvo z normalnim časom igranja, teden dni prej, 20. decembra, pa se je zaključilo hitropotezno prvenstvo za leto 1992. Odigranih je bilo 22 turnirjev, na katerih je točke za končno uvrstitev (eno od prvih 10 mest) osvojilo 20 igralcev. Hitropotezni prvak za leto 1992 je postal Niko Ristič s 147 točkami, pred Markom Vrečičem s 138 in Brankom Planinškom s 121 točkami. Sledijo Uršič 94, Rotovnik 87, Erjavc 85, Salamun 83, Komarica 80 in tako naprej.

Tudi za leto 1993 je razpisano hitropotezno prvenstvo kluba po uveljavljenih propozicijah. Turnirji bodo vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu v šahovski sobi Doma telesne kulture na Ravnah s pričetkom ob 16. uri.

M.V.

ALPINISTIČNE NOVICE

15. 1. 1993 so imeli alpinisti AO Ravne redni letni občni zbor, na katerem so povzeli dejavnost v minulem letu.

V letu 92' so delovali na številnih alpinističnih področjih. Posegli so po težkih prvenstvenih zimskih smereh, po zahtevnih tehničnih problemih, prvenstveni kombinirani smeri, prostih ponovitvah, imajo pa tudi tri udeležbe na tekmah v prostem plezanju. Opravili so približno 400 vzponov do zgornje ocene IX- in A.

Na pot so pospremili odpravo YOSEMITE 92' (ZDA). Prva koroška odprava v tem ostenu je dosegla magično oceno A, kar je največ, kar so dosegli slovenski alpinisti v YOSEMITH.

Njihovi člani so plezali v Tirolskih alpah, Julijskih in Kamniških Alpah, Loški steni, Ospu in številnih plezališčih po Sloveniji in Avstriji. Imeli so tabor na Jezerskem in nekaj organiziranih obiskov plezališč.

V minulem letu sta izpit za člana alpinista opravila dva pripravnika. Dobili pa so tudi prvega inštruktorja prostega plezanja.

Med delovne zmage odseka lahko uvrstijo izgradnjo umetne plezalne stene v telovadnici pri OŠ Prežihov Voranc. Opravili so 740 ur prostovoljnega dela. Stena je vredna 20.200 DEM, pridobili pa so približno 65m plezalne površine.

Tudi v novem letu imajo številne načrte in že v prvih dneh januarja so bili aktivni. Zala Žaže je skupaj s Sašem Prosenjakom preplezala Kovačev smer v Raduhi (A/V+), Dani Vezonin in Silvo Veselič sta plezala v Lanežu, opravili pa so še nekaj zimskih pristopov.

Andrej Gradišnik

FAKTORJI ZA IZRAČUN PLAČE PO PODJETNIŠKI KOLEKTIVNI POGODBI (PKP)

DECEMBER 1992 FAKTOR ZA IZRACUN PLACE PO PKP						
PR	TOČKE	TR	KP	FAKTOR DA KP		
				ZR	NOŽI	PROFUN
	1		2	3	4	5
1/1	240	I.	36,629	1.48	1.36	1.67
1/2	300	II.	41,024	1.40	1.22	1.49
1/3	360	IV.	53,112	1.58	1.32	1.61
1/4	420	V.	58,606	1.60	1.25	1.52

2/1	280	I.	36,629	1.32	1.17	1.43
2/2	320	III.	45,786	1.49	1.28	1.56
2/3	360	IV.	53,112	1.58	1.32	1.61
2/4	400	IV.	53,112	1.51	1.19	1.45
2/5	420	IV.	53,112	1.45	1.13	1.38
2/6	460	V.	58,606	1.48	1.14	1.39

3/1	420	V.	58,606	1.60	1.25	1.52
3/2	480	V.	58,606	1.43	1.09	1.33
3/3	540	VI.	69,595	1.53	1.15	1.41
3/4	600	VI.	69,595	1.40	1.04	1.27
3/5	660	VII.	82,415	1.56	1.11	1.36
3/6	700	VII.	82,415	1.48	1.05	1.29
3/7	1050	VIII	95,235	1.23	0.81	0.99

4/1	400	IV.	53,112	1.51	1.19	1.45
4/2	480	V.	58,606	1.43	1.09	1.33
4/3	560	V.	58,606	1.25	0.93	1.14
4/4	680	VI.	69,595	1.28	0.91	1.12
4/5	720	VII.	82,415	1.44	1.02	1.25
4/6	800	VII.	82,415	1.31	0.92	1.13
4/7	1050	VIII	95,235	1.23	0.81	0.99
4/8	1300	IX.	113,550	1.18	0.78	0.95
4/9	1560	IX.	113,550	0.98	0.65	0.79

ZAHVALE

Ob smrti naše drage

ROZALIJE MAGER

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih ter darovali cvetje, sveče in denar za dobrotelne namene. Hvala vsem, ki ste sočustvovali z nami, in vsem, ki ste počastili njeno zadnje slovo.

Posebna hvala gospodoma župnikoma in pevcem vokalne skupine ter slovenjgraški bolnici in ravenski patronažni službi.

Hvala vsem, ki jo boste ohranili v lepem spominu.

Njeni

Vsem, ki so bili z nami v bolečini ob izgubi ljubljene hčerke, mame in sestre

URŠULE KOMAR,

iskrena hvala za globoko sočustvovanje in vsakršno pomoč.

Posebej hvala zdravstvenemu osebju bolnišnice Slovenj Gradec, skupščini občine Ravne, njenim sodelavcem in prijateljem, krajanom in sosedom.

Mati Marija, sin Ervin in sestra Marija

Ob boleči izgubi drage mame

MAKSIMILJANE DROŽG

se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz Kalinice v Industrijskih nožih, gospodu župniku, Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev in vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti.

Sin Jože z družino

Ob izgubi drage mame

KATARINE PROSENC

se zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti in nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih.

Sin in hčerka z družino

Ob izgubi dragega očeta in dedana

SIMONA KRZMARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti ali kakorkoli sočustvovali z nami.

Sinova Viktor in Milan z ženama ter vnuka Jordana in Emil

V tabeli so prikazani decembrski izhodiščni bruto osebni dohodki po kolektivni pogodbi (KP) za posamezne tarifne razrede ter faktorji za tiste organizacijske enote oziroma podjetja, ki imajo svojo vrednost točke (VT). To so NOŽI, DE PROFUNDIS, in ŽELEZARNA RAVNE, kamor spadata tudi TRANSLOG in ZAŠČITA, ker imata enako vrednost točke.

Te faktorje smo upoštevali pri izračunu obračunske razlike do kolektivne pogodbe za mesec DECEMBER 92 (izpisano na plačilni kuverti).

Decembrski izhodiščni bruto OD po kolektivni pogodbi so bili v primerjavi z mesecem novembrom 92 višji za 0,7 % - uveljavitev eskalacijske klavzule.

Pri načinu izračuna ni sprememb. Je enak kot v preteklih mesecih. Kot je že iz tabele razvidno, velja za december 92 še razporeditev podjetij po stari organizaciji.

Sistem plač

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi moža, atija in dedija

FRANCA BERLOŽNIKA

s Čečovja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ter sodelavcem za vso pomoč, izraze sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala pihalnemu orkestru, gasilem koroške regije in še posebej GD Ravne, govorniku Žunku za poslovilne besede, g. župniku za pogrebni obred in mašo.

Iskrena hvala vsem zdravnikom, ki so mu pomagali v času njegove bolezn, dr. Ognjanovičevi in patronažni sestri Berti Jež in vsem, ki so mu kdajkoli pomagali v času njegove neozdravljive bolezni.

Njegovi najdražji

OBVESTILO SODELAVCEM ČASOPISA

Ni vas treba posebej prepričevati, da moramo varčevati tudi pri Informativnem fužinarju, saj to velja za vse družbe.

Zdaj bomo še bolj rigorozno omejili izplačevanje avtorskih honorarjev.

"Žal nam je, ampak ..." bi lahko povzeli znano frazo.

V prihodnje bodo avtorske honorarje izplačevali družbe, v katerih so zaposleni avtorji člankov. Direktor se bo odločil, ali bo honorar odobril (že sedaj piscem prirejenih službenih poročil nismo nakažovali avtorskih honorarjev).

Izplačilo avtorskih honorarjev bo predvidoma teden dni po plačilnem dnevu oziroma bo odvisno od likvidnostnega stanja podjetja.

V uredništvu upamo, da ne bomo izgubili zvestih sodelavcev.

Urednica

SPOROČILO UPOKOJENCEM - PREJEMNIKOM ČASOPISA

So stvari, ki jih uredniki sporočamo s težkim srcem.

Mednje sodi tudi odločitev direktorjev družb, ki so v začetku leta nastale iz Železarne Ravne, da upokojencem prenehajo pošiljati Informativni fužinar. Razlogi so znani: zaradi slabega ekonomskega položaja podjetij je treba zmanjšati vse stroške...

Predvidevamo, da bi nekateri od vas časopis pogrešali. Zato smo se odločili, da vam ga pošiljamo še naprej, vendar ne več brezplačno.

Predlagamo vam, da pokličete ali pišete na uredništvo in potrdite naročilo mesečnika. Takrat se bomo pomenili tudi o vseh podrobnostih (CENA - po sedanjih cenah računamo, da bo izvod stal okrog 100 tolarjev, NAČIN PREJEMANJA IN PLAČEVANJA - po pošti in s položajev, razmišljamo pa tudi o tem, da bi se časopis dalo kupiti na upravi).

Žal nam bo vsakega izgubljenega bralca.

Urednica

PREBRALI SMO ZA VAS

KAKO SE IZOGNEMO ČASOVNI PASTI

Nekateri strokovnjaki menijo, da ljudje danes ravna s svojim časom veliko slabše kot pred dvajsetimi leti. Namesto da bi sodobna tehnologija sprostila naš čas, nas je prepričala, da smo sposobni storiti več kot kdajkoli.

Raziskave, ki so jih opravili širom po svetu, so pokazale, da so največji sovražniki časa:

1. TELEFONSKI KLICI

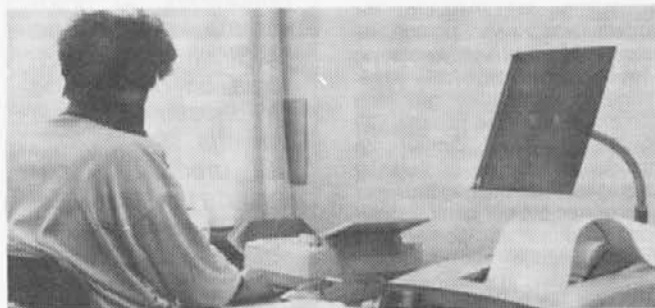
Ko govorite z nekom, ki se rad spušča v neskončne monologe, se nikar ne prelevite v strpnega poslušalca.

2. KRIZNO VODENJE

Večina najpomembnejših stvari je vedno bolj dolgoročna in neopredeljiva kot manjše težave, ki jih je treba urediti takoj, da ne preidejo v krizno fazo.

3. POMANJKANJE NAČRTOVANJA

Postavite si skrajne roke, ki naj bodo nekoliko pred datumom, ko je treba dokončati delo. S postavljanjem umetnega skrajnega roka ste dobili šele polovico bitke, najpomembnejše je namreč napredovanje proti cilju. Ko zjutraj pridete na delo, se nemudoma posvetite najnujnejši zadevi.

4. NAKLJUČNI OBISKOVALCI

V devetdesetih odstotkih primerov zadostuje, če zaprete vrata pisarne. Če se kdo vendarle oglasi, vstanite; če ljudje sedijo, navadno ostanejo dlje časa. Bodite neposredni od samega začetka: vprašajte obiskovalca, kaj potrebuje, nato pa se nemudoma posvetite zadevi ali pa ga napotite k ustrezni osebi.

5. NEUSTREZNO RAZDELJEVANJE NALOG

Osnovno pravilo je, da sami ne počnete ničesar, kar lahko prepustite drugim. Ločite se od podrobnosti!

6. PREVEČ TRUDA

Razen v izjemnih primerih ni nikakršnega razloga, da bi vsak dan čezmerno delali.

7. SESTANKI

Najprej se vprašajte, ali je sestanek resnično potreben; morda zadostuje telefonski klic ali sporočilo. Če že morate sklicati sestanek, si pripravite dnevni red in se ga držite.

8. SLABA OSEBNA ORGANIZACIJA

Dnevne sezname svojih obveznosti vključite v tedenski koledar. Ta je v nasprotju z dnevnim seznamom primeren za hitro beleženje in iskanje podatkov.

9. NESPOSOBNOST REČI "NE"

Preprosto lahko rečete "ne", ne da bi koga užalili, če upoštevate naslednje štiri korake: 1. presodite, ali je zahteva nujna, 2. če je primerno reči "ne", to storite takoj, 3. dajte človeku ustrezno utemeljitev, 4. ponudite mu drugo možnost.

10. POMANJKANJE SAMODISCIPLINE

Večina strokovnjakov se strinja, da je prvi korak k učinkovitosti priprava natančnega poročila o tem, kako v resnici preživljate svoj čas.

(Vir: S. Pilko, Časovna taktika, Podjetnik, št. 10, 1992, str. 45-47)

KNJIŽNICA V PODJETJU

Spremenjene razmere v naši družbi se kažejo v večini gospodarskih panog v Sloveniji.

V vlogi odvečnih delavcev so se marsikje v Sloveniji znašli tudi delavci v specialnih knjižnicah podjetij.

Te knjižnice so okrog leta 1970 in še prej ustanovljali z namenom, da s strokovnimi informacijami in strokovno literaturo pomagajo raziskovalcem in drugim strokovnjakom v podjetjih.

Nekdaj uspešna podjetja so danes mogoče neuspešna ali jih celo ni več. V takšnih podjetjih je brez pomena govoriti o potrebi po specialni knjižnici. Podjetja, ki so majhna, in takšnih je danes v Sloveniji veliko, se bodo za vse informacijske potrebe in potrebe po strokovni literaturi obračale na večje knjižnice, kot so CTK, NUK in UKM.

V tujini, kjer se poskušajo čim bolj racionalno obnašati, so te stvari razrešili na dva načina.

V prvi skupini so večja podjetja in tovarne, ki so sklenile, da specialno knjižnico obdržijo, ker jo potrebujejo. To so uspešna podjetja, ki imajo svoje razvojne enote, kjer se strokovnjaki ukvarjajo z razvojem novih izdelkov. Strokovnjaki v teh podjetjih vedo, da brez spremljanja najnovejših informacij iz različnih svetovnih baz podatkov za njihovo strokovno področje ne gre. Na podlagi najnovejših informacij uporabljajo tudi najnovejšo literaturo, ki jim jo lahko priskrbi samo strokovnjak v knjižnici.

V drugi skupini so manjša podjetja, ki ocenjujejo, da knjižnice ne potrebujejo in se za vse storitve obračajo na večje knjižnice.

V svetu je zelo priljubljena majhna specialna knjižnica, kjer je zaposlena samo ena oseba, ki pa ima veliko različnih opravil.

Tako imenovana knjižnica enega opravlja velikokrat knjižnično-informacijsko, prevajalsko in uredniško delo, knjižničar v takšni knjižnici mora biti zelo večč svojega dela.

Tudi v Sloveniji nismo kar tako. V dveh uspešnih slovenskih tovarnah, v Leku in Krki, imajo zelo uspešne knjižnice z več zaposlenimi. Njihova razmišljanja so naslednja: "Če hočejo strokovnjaki izkoriščati informacije in uporabljati strokovno literaturo, se morajo najprej zavedati, da to sploh potrebujejo."

(Vir: N. Češnovar: Specialne knjižnice - so res odveč? Delo, 13. 1. 1993, str. 13)

Izdajajo podjetja: Armature, Industrijski noži, Jeklolivarna, Metalurgija, STO in Stroji.

Ureja uredniški odbor: mag. Andreja Čibron - Kodrin, Marjan Gerdej, dr. Tone Pratkanar, Sonja Smolar, Maks Večko, Mirko Vošner.

Uredništvo: glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Čibron - Kodrin, novinarka in lektorica Mojca Potočnik, novinarka Irena Nagernik, tajnica Jelka Jamšek. Izdelava fotografij: Mira Čepin

Tel: 0602 21 - 131, urednica int. 6305, tajništvo 6753, novinarki 6304

Tisk: Grafika Prevalje Glasilo se po mnenju Ministrstva za informiranje (št. 23/128-92) šteje med proizvode, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.